

**MORA
KOMMUN**

Version KF 2019-11-25

KOMMUNPLAN 2020

MED UTBLICK 2021 - 2022

Kommunplan 2020

Budget och verksamhetsmål för året 2020 med utblick 2021-2022

Fastställd av: Kommunfullmäktige 2019-06-17

Reviderad av:

Produktion: Kommunstyrelseförvaltningen

Dnr: 2019/00054 041

Innehållsförteckning

Vision/Målbild 2022.....	4
Värdegrund.....	4
Kommunplan 2020 med utblick mot 2021-2022.....	5
Mora kommuns styrmodell.....	5
Verksamhetsplanering – målområde, mål och mått.....	7
Livslångt Lärande.....	7
Vår Hållbara Kommun.....	8
Tillväxt och Utveckling.....	8
Livskvalitet för Alla.....	9
Ekonomiska förutsättningar för planperioden.....	10
Kommunens ekonomiska förutsättningar.....	13
Planeringsförutsättningar gällande investeringar.....	16
Planeringsförutsättningar gällande Exploatering.....	17
Resultatbudget.....	18
Kassaflödesbudget.....	19
Balansbudget.....	20
Investeringsbudget.....	21
Exploateringsbudget.....	22
Driftsbudget och nämndernas nettokostnadsramar.....	23
Kommunstyrelsen.....	24
Valnämnd.....	26
Överförmyndare gemensam.....	27
För- och Grundskolenämnd.....	28
Socialnämnd.....	32
Kulturnämnd.....	36
Teknisk nämnd.....	38
Byggnadsnämnd.....	39
Gemensam servicenämnd IS/IT.....	41
Gemensam gymnasienämnd i mora.....	43
Gemensam nämnd för social myndighetsutövning.....	45
Mora Orsa miljönämnd.....	47
Gemensam Servicenämnd för löneadministration.....	48
Moravatten AB.....	49
Morastrand AB.....	50
Ekonomisk ordlista.....	52

VISION/MÅLBILD 2022

REGIONSTAD MORA – FÖR ETT AKTIVT LIV

Mora är år 2022 en levande stad med en tydlig profil och positiv utvecklingstrend. Staden är i takt med tiden och erbjuder möjligheter för människor att trivas, utvecklas och framför allt leva ett aktivt liv.

Målbilden pekar ut riktningen för hur Mora ska utvecklas ur ett långsiktigt perspektiv. Det är en målbild som beskriver hur det ser ut i kommunen i framtiden. Det är ur visionen tillsammans med övriga styrdokument, uppdrag och regelverk som nämndernas verksamhetsplanering utformas. Respektive nämnd uttolkar och föreslår verksamhet som ska möta invånarnas behov av service; vård, skola, omsorg, trygghet, kultur och fritid. Företagare ska erbjudas stöd och service för att ges de bästa möjligheterna att etablera sig i kommunen. Ett långsiktigt perspektiv som grund för planering bidrar till hållbar utveckling, kvalitet och resultat med en ekonomi i balans.

MÅLBILD 2030

Hållbara Mora – stärkt social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet

Året är 2030. I Mora bor nu 22 000 invånare varav drygt hälften bor i tätorten. Mora erbjuder en genuin, aktiv, välkomnande och vacker livsmiljö med goda förutsättningar att leva, bo och verka genom hela livet. Genom platsvarumärket har Moras egna särdrag lyfts fram och bidragit till att öka attraktionskraften. Vi har goda boendemiljöer som lockar nya invånare till Mora, där de hittar möjligheter att kombinera ett tryggt och aktivt liv med arbete. Föreningslivet är rikt, öppet för alla och fyller en viktig funktion i samhället. Det finns olika slag av bostäder och många bor i egna småhus. Goda kommunikationer och ny teknik skapar frihet att välja Mora som bostadsort och ett liv nära naturen på en vacker och tilltalande plats, trots att arbetsplatsen kanske ligger långt därifrån. Nästan alla använder internet och digitala tjänster dagligen. Viss fritidshusbebyggelse är omvandlad till åretruntbostäder eller säsonsboende, vilket gör det möjligt att upprätthålla service på landsbygden. I planeringssammanhang prioriteras rörlighet till fots och per cykel, och därför är det nu många Morabor som möts i mellanrummen på gator, torg och i grönområden på väg till skola, arbete och för att handla. Vinsterna är många, förbättrad folkhälsa, trygga och attraktiva miljöer, förbättrad luftkvalitet och minskat buller. Tack vare energieffektivisering och utbyggnad av förnybar energi har de fossila energikällorna avvecklats i snabb takt och kommer att vara helt utfasade till år 2045. I hållbara Mora är livsmedelsproducenterna hjältar och bidrar till ett öppet och levande kulturlandskap. Bra mat är enligt konsumenterna giftfri och säker, näringsrik, närodlad och hållbart producerad.

VÄRDEGRUND

Mora kommuns värdegrund, *Mora för utveckling*, anger riktningen för det förhållningssätt som ska genomsyra all verksamhet i Mora kommun. Den är gemensam för alla verksamheter och den naturliga utgångspunkten för varje medarbetare och förtroendevald i det dagliga arbetet och i mötet med invånare och övriga intressenter.

Mora för utveckling uppnår vi genom att vi:

- Tar initiativ till utveckling samt möter utmaningar och nya förutsättningar med ett positivt förhållningssätt.
- Tar ansvar för verksamheten samt vår egen och andras arbetssituation.
- Har medborgaren/kunden i fokus, genom att vara serviceinriktade och genom att bemöta alla med respekt.

KOMMUNPLAN 2020 MED UTBLICK MOT 2021-2022

Kommunplanen redogör för kommunens politiska vilja med verksamhet och ekonomi. Här redovisas vilka mål som ska nås med befintliga resurser. Kommunplanen är kommunens budget enligt 8 kapitlet kommunallagen. Innehållet i kommunplanen styrs av planeringsanvisningarna som kommunstyrelsen fastställer inför varje ny planeringsperiod. Enligt planeringsprocessen är huvudprincipen att kommunplanen beslutas i juni av kommunfullmäktige och revideras på hösten för att gälla under kommande år samt med utblick över ytterligare två år.

MORA KOMMUNS STYRMODELL

Mora kommun har en anpassad styrmodell som bygger på mål- och resultatstyrning som grund för att prioritera och styra kommunens utveckling. Planering och genomförande ska utgå från ett internt och ett externt perspektiv. Det externa perspektivet har medborgarna i fokus och handlar om den verksamhet, service och bemötande som kommunen levererar. Det interna perspektivet har medarbetaren och Mora kommuns organisation i fokus och handlar om förutsättningar som är av betydelse för genomförande av verksamhet och resultat. Med utgångspunkt från visionen formuleras strategier och mål som syftar till att styra kommunens resurser så effektivt som möjligt för att ge mesta möjliga nytt för kommunens invånare.

En ny mandatperiod inleddes 2019 - 2021 med en strategisk plan för perioden 2019 - 2022. Den strategiska planen är ett verktyg för att styra och leda den kommunala verksamheten att arbeta i visionens riktning. Planen ska vara vägledande för inriktning och prioritering genom hela kommunens planeringsprocess från övergripande nivå till medarbetarnivå. Planen ska underlätta för de förtroendevalda att fatta beslut, och för tjänstemän att utarbeta underlag och genomföra beslut.

Innehållet i den strategiska planen delas in i målområden som är viktiga att styra och leda på för att nå

visionen. Den strategiska planen är strukturerad i fyra målområden. Inom målområdena sker prioriteringar för utveckling. För respektive målområde finns därmed ett antal strategiska mål och för varje mål beskrivs önskat läge år 2022.

Med utgångspunkt i denna målbild, sammanställer den strategiska planen kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna ur ett mandatperiodsperspektiv. Den strategiska planen ska leva upp till strategi Hållbara Mora, samt lägga grund för mandatperiodens årliga kommunplaner.

Strategi Hållbara Mora är kommunens fundament i arbetet med att stärka den hållbara utvecklingen – social, ekonomisk och ekologisk – med medborgarna i fokus. Strategin innebär ett utvecklat handlingsinriktat och tvärsektoriellt arbete som skapar förutsättningar för gemensamt lärande och lägger grund för ett perspektiv som innebär att koncernen som helhet skapar bästa möjliga lösningar för hållbar utveckling, med år 2030 som planeringshorisont.

Det övergripande målet med den strategiska planen för innevarande mandatperiod ska vara lika med Hållbara Moras första och övergripande utvecklingsområde:

”STÄRK DET TVÄRSEKTORIELLA ARBETET FÖR HÅLLBARA MORA”

Ingen nämnd eller styrelse äger enskilt frågan om hållbarhet. Frågan om hållbar utveckling ryms inom kommunens samtliga verksamheter och måste hanteras tvärsektoriellt. Ledarskap med förändringskraft och medborgarfokus samt ett uttalat, brett och effektivt arbete med helhetssyn är viktiga förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande. Därutöver bygger ett framgångsrikt hållbarhetsarbete på samverkan och samarbete. Samarbetet mellan kommunerna i Dalarna är under fortsatt utveckling. Det hittillsvarande samarbetet har bland annat resulterat i ett gemensamt räddningstjänstförbund i norra Dalarna samt ett gemensamt e-arkivcentrum för samtliga länets kommuner. Därutöver finns ett närmare samarbete med Orsa och Älvdalens kommuner på flera områden, vilket är viktigt att vårda och stärka under kommande år.

Vidare måste sambandet mellan strategi Hållbara Mora och kommande kommunplaner stärkas, för att skapa en sammanhållen och transparent planering över tid, samt utveckla den målstyrda budgetprocessen i kommunen till att bli än mer långsiktig och hållbar. Nio (9) av Hållbara Moras tio (10) utvecklingsområden ska därför överföras till att utgöra strategiska mål i kommande kommunplaner. De strategiska målen delas i sin tur in i fyra målområden; motsvarande som föregående mandatperiod. Därutöver innehåller målbeskrivningen ett antal finansiella mål, som ska främja en hållbar ekonomisk planering.

Till de strategiska målen beslutar fullmäktige om ett antal nämndmål med tillhörande mått. Uppföljning av måtten ska ge svar på måluppfyllelse och förflyttning under verksamhetsåret och planeringsperioden. Genom nämndmål åtar sig nämnderna att uppnå de uppsatta målen. Utöver målen kan nämnderna styras genom särskilda direktiv eller uppdrag. Varje nämnd formulerar därefter nämndmål med utgångspunkt från kommunfullmäktiges prioriterade mål. Nämnden kan också skapa helt egna resultatmål inom verksamheten. För att kunna följa upp vidtagna insatsers resultat anges mått för respektive mål och år. Vid bedömning av de strategiska målen måluppfyllelse sker en sammanvägning av kvantitativa mätningar och kvalitativ uppföljning som redovisas från nämnderna i samband med uppföljningar, delårsrapport och årsredovisning.

Mora kommuns huvudsakliga uppdrag är att erbjuda välfärd, service och tjänster av god kvalitet till kommunens invånare, i livets olika skeden. Ett annat viktigt uppdrag är att ha en aktiv roll i arbetet med att utveckla Mora och regionen i samverkan med andra aktörer – kort sagt att stärka kommunens varumärke för att understödja tillväxt, ökad sysselsättning och därmed en stärkt välfärd. För att lyckas med detta krävs en god styrning av verksamheten. Processen för planering och uppföljning ska stödja genomförande av verksamhet så att resurser utnyttjas effektivt och tjänster tillhandahålls med god kvalitet. Processen för planering och uppföljning bygger på kommunens styrmodell.

STRUKTUR FÖR MÅL OCH RESULTATSTYRNING

MÅLOMRÅDE – LIVSLÅNGT LÄRANDE

- Utveckla lärande för hållbar utveckling och hållbara livsstilar
- Ge barn och unga goda förutsättningar genom skolåren

MÅLOMRÅDE – VÅR HÅLLBARA KOMMUN

- Aktivt arbete för fossilfritt och energieffektivt samhälle
- Naturens resurser och ekosystem är hållbart använda

MÅLOMRÅDE – TILLVÄXT OCH UTVECKLING

- Digitalisera för hållbar utveckling
- Främja hållbart företagande
- Stödja vägen till arbete

MÅLOMRÅDE – LIVSKVALITET FÖR ALLA

- Ge alla barn en bra start i livet
- Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla.

VERKSAMHETSPLANERING – MÅLOMRÅDE, MÅL OCH MÅTT

LIVSLÅNGT LÄRANDE

Strategiskt mål – Utveckla lärande för hållbar utveckling och hållbara livsstilar

Nämndmål – Hållbarhetsmedlen nyttjas och söks av flera olika verksamheter årligen

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel medel som söks varje år, %	100	100	100	-

Strategiskt mål – Ge barn och unga goda förutsättningar genom skolaren

Nämndmål – Alla barn och elever når målen i skolan

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram ska öka, %	84	85	85	81
Genomsnittligt meritvärde för årskurs 9	223	224	224	215

Nämndmål – Alla elever är trygga och har studiero i skolan

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Elevernas syn på trygghet, tillit och studiero (grundskola), %	>85	>85	> 85	84

Nämndmål – Varje elev ska utvecklas mot sin fulla potential

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel elever med högskoleförberedande examen, %	> 98	> 98	> 98	96
Andel elever med yrkesexamen, %	> 98	> 98	> 98	93
Andel ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, %	> 80	> 80	> 80	-

Nämndmål – Attraktiv gymnasieskola i regionen

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel förstahandssökande elever till gymnasieskolan från kommuner inom förvaltningsområdet, %	> 70	> 70	> 70	70

Nämndmål – Skolan ska vara en trygg arbetsplats

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel elever som känner sig trygga på skolan (gymnasieskola), %	> 87	> 87	> 87	86

Nämndmål – Kultur- och fritidsnämnden ska ta ett särskilt ansvar för att alla barn och unga i Mora ges möjlighet till kulturella upplevelser, läslust och eget skapande

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel barn i förhållande till antal invånare 7-15 år som är elever i kulturskolan, %	24	24	24	-
Antal besökare till Rosa Husets öppna fritidsverksamhet	7 000	7 000	7 000	-

VÅR HÅLLBARA KOMMUN

Strategiskt mål – Aktivt arbete för fossilfritt och energieffektivt samhälle

Nämndmål – Effektiv fordonspark

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel fossiloberoende fordon i kommunens fordonspark, %	> 20	> 20	> 20	10

Nämndmål – Minskad miljöpåverkan från utsläpp

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Mängd utsläpp av koldioxid från Mora kommun och de kommunala bolagen, ton	< 464	< 464	< 464	-
Mängd utsläpp av växthusgaser i den geografiska kommunen, ton per invånare	< 2,5	< 2,5	< 2,5	-

Strategiskt mål -Naturens resurser och ekosystem är hållbart använda

Nämndmål – Ekologisk och närproducerat livsmedel

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel ekologiska livsmedel och råvaror inköpta av kostenheten, %	> 35	> 35	> 35	-
Andel närproducerade och närodlade livsmedel och råvaror inköpta av kostenheten, %	> 65	> 65	> 65	-
Livsmedel som upphandlas ska vara producerat i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning, %	100	100	100	-

Nämndmål – Mängden matavfall inom den kommunala organisationen ska minska till förmån för hållbart nyttjande av naturens resurser

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Matsvinn inom den kommunala organisationen ska minska jämfört med år 2018, %	> 25	> 25	> 25	-

TILLVÄXT OCH UTVECKLING

Strategiskt mål – Digitalisera för hållbar utveckling

Nämndmål – Digitalisering är en självklar del i verksamhetsutvecklingen

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel kommunrelaterade ärenden medborgare kan utföra digitalt, %	20	40	60	-

Nämndmål – Tillhandahålla fiberbaserat bredband till företag och hushåll

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Anslutningsgrad i utbyggda områden, %	> 75	> 75	> 75	-

Strategiskt mål – Främja hållbart företagande

Nämndmål – Moras näringslivsklimat ska ha en positiv utveckling

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Svenskt Näringslivs enkät av företagsklimat	< 100	< 100	< 100	69
SKL servicemätning löpande insikt	> 78	> 78	> 78	73

Strategiskt mål – Stödja vägen till arbete

Nämndmål – Ta tillvara tillgänglig kompetens

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel upphandlade tjänsteavtal med krav på social hänsyn, %	> 10	> 10	> 10	-
Andel invånare 17-24 år som varken studerar eller arbetar ska minska jämfört med föregående år, %	10	9	8	10

LIVSKVALITET FÖR ALLA

Strategiskt mål – Ge alla barn en bra start i livet

Nämndmål – Förskolan ger alla barn förutsättningar att lyckas

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Nöjd Medborgar-Index - Förskolan	67	67	67	-
Andel barn som erbjuds plats på förskola på önskat placeringsdatum, %	81	81	81	-

Strategiskt mål – Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla

Nämndmål – Socialnämndens verksamheter präglas av delaktighet och inflytande

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, %	> 94	> 94	> 94	93
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, %	> 82	> 84	> 86	77
Kvalitetsaspekter LSS grupp- och serviceboende, % av maxpoäng	> 82	> 88	> 90	76
Korttidsfrånvaron ska minska, %	3,5	3,5	3	-

Nämndmål – Säkerställa ett brett utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter för såväl unga som äldre samt möjliggöra för större evenemang i Mora

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
NMI - Nöjd Medborgar Index - Kulturutbud	> 65	> 65	> 65	60
NMI - Nöjd Medborgar Index - Fritidsmöjligheter	> 65	> 65	> 65	62

Nämndmål – Medborgarna ska ges möjlighet att delta i kommunens utveckling

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel unga som upplever att de har möjlighet att framföra åsikter till de som bestämmer i kommunen, %	> 50	> 50	> 50	-
Andel som får svar på e-post inom en dag, %	> 92	> 92	> 92	66

Nämndmål – Medborgare som blir korrekt bemötta i kontakt med kommunen

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
NMI - Nöjd Medborgar Index - Bemötande och tillgänglighet	>65	>65	>65	-

Nämndmål – Medborgare ska ges möjlighet att välja cykel som färdmedel istället för bil

Mått	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Utfall 2018
Andel av kommunens medborgare som använder cykeln som färdmedel en gång i veckan eller mer ska öka.	0	>0	>0	-

FINANSIELLA MÅL

Resultatet exklusive jämförelsestörande poster ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag under en rullande treårsperiod, och inte vara lägre än 0,5 procent under ett enskilt år av perioden.

Självfinansieringsgraden ska uppgå till minst 85 procent under en rullande treårsperiod, och inte vara lägre än 50 procent under ett enskilt år av perioden.

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska varje år öka.

PROGRAM OCH PLANER

Cykelstrategi

Strategin ska göra det enklare och säkrare att cykla, med särskild prioritering på stråken till och från kommunens skolor. Strategin ska få fler att välja bort bilen.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2019

Integrationsplan

Planen ska särskilt fokusera på språk och att stödja vägen till arbete och delaktighet i samhället.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2019

Ägardirektiv för Morastrand AB

Det nya direktivet ska innebära ökade krav på bolaget ur ett hållbarhetsperspektiv samt klargöra krav på nybyggnation per år samt ange andelen ägande av det totala bostadsbeståndet inom kommunen.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2019

Ägardirektiv för Moravatten AB

Det nya direktivet ska klargöra roll- och ansvarsfördelningen mellan Moravatten och NODAVA.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2019

Lokalresursplan

Planen ska sammanställa lokalbehov och analysera gentemot lokalbeståndet samt redovisa förslag till lokalförsörjningsåtgärder.

Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden

Klart: År 2019

Landsbygdspolitiskt program

Programmet ska bidra till att ge hela den geografiska kommunen möjlighet att utvecklas.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2019

Kultur- och idrottspolitiskt program

Programmet ska säkra ett brett utbud av kultur-, idrott- och fritidsaktiviteter för såväl unga som äldre samt möjliggöra för större evenemang i Mora.

Ansvarig nämnd: Kultur- och fritidsnämnden

Klart: År 2020

Fördjupad översiktsplan för Mora tätort

I den fördjupade översiktsplanen samt plandirektiv ska stadfästas att nya bostadsområden ska vara trygga, hållbara och planeras utifrån ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska perspektiv. Stranden- och Kajenområdet ska särskilt ses över i det sammanhanget.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2020

Konkurrensutsättningsprogram

Programmet ska tas fram för att tydliggöra de politiska ambitionerna i fråga om ökad valfrihet och mångfald samt för att få till stånd en bättre näringslivsutveckling.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2020

Trygghetsplan

Planen ska bidra till att trygghetsfaktorer ges ökad betydelse i stadsplanering samt att samverkan med såväl Polisen och andra myndigheter som civilsamhället bibehålls och utvecklas.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Klart: År 2021

EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PLANPERIODEN

OMVÄRLDSFAKTORER SOM PÅVERKAR DE EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGARNA

Förändringar av invånarnas värderingar och av befolkningens sammansättning, teknikutvecklingen, globaliseringen och klimatpåverkan är fem globala trender som påverkar världen, Sverige och även Mora kommun.

Den demografiska utvecklingen, invånarnas förväntningar och vikten av att Mora fortsätter växa ställer fortsatt krav på kommunal välfärd, fysiska och sociala investeringar i samhällsplaneringen samt stärkt integration för att säkra ett hållbart samhälle. För att kunna möta framtidens utmaningar, inte minst de demografiska, behövs en ekonomisk hållbarhet.

Omvärldsanalysen tar sin utgångspunkt i Moras förutsättningar att utvecklas till en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar kommun med upp emot 22 000 invånare år 2030. Omvärldsanalysen belyser påverkande faktorer och vilka konsekvenser dessa får för verksamheten och budgeten under de kommande åren.

Värderingsförändringar

Mora är överlag en välmående kommun med låg arbetslöshet och social hållbarhet, men det finns inbördes skillnader även inom Mora. Det finns skillnader inom hälsa, bostad, arbete, utbildning och trygghet mellan grupper och det är viktigt att dessa inte förstärks vid den planerade utbyggnaden av bostäder i Mora. Det påverkar det sociala kittet som och håller ihop samhället och banar väg för populistiska strömningar och spänningar mellan befolkningsgrupper. Trygghet har blivit en viktig fråga i samhället.

Ökad polarisering av åsikter och fler åsiktskanaler bidrar till att den allmänna debatten innehåller mindre fakta och mer tyckande, ökade inslag av påverkansoperationer, hot mot förtroendevalda och en rörelse mot icke-demokratiska metoder.

Teknikutveckling och kommunikation

Digitaliseringen och utvecklingen av ny teknik är idag en förändringskraft inom alla samhällssektorer. Utvecklingen bidrar till nya sätt att leva, både i arbetet och på fritiden. Människors vardagssysslor och socialt umgänge sker alltmer med hjälp av den digitala tekniken. IT-utveckling och digitalisering är en avgörande faktor för hur framgångsrikt kommunen hanterar kommande samhällsutmaningar. En omfattande ökning i graden av automatisering av kommunala arbetsprocesser och arbetsmoment förutses. Mängden data som kommunen hanterar kommer att öka dramatiskt.

Förväntningar på service, insyn och delaktighet på medborgarens och företagets egna villkor ökar, samtidigt som kommunen hanterar allt större informationsmängder. Målgrupper som kommunen behöver nå med information söker information via nya vägar vilket kräver förändrade sätt att kommunicera. Ofta är det den enskilde medarbetaren som kommunicerar med omvärlden vilket ger ett ökat behov av intern kommunikation.

Förändrade kompetens- och utbildningsbehov

Det pågår ett stort generationsskifte på arbetsmarknaden. Den demografiska strukturen i Mora och i kringliggande kommuner leder till en ökad konkurrens om arbetskraften. I Mora kommun väntar stora pensionsavgångar. Rekryteringsbehovet är därför stort och såväl den kommunala organisationen som det lokala näringslivet upplever rekryteringsvärigheter och personalbrist.

Generationsväxling, en rörlig arbetsmarknad och nya kompetenskrav bidrar till ökade utmaningar för kompetensförsörjningen. Det blir en allt större utmaning att attrahera och behålla medarbetare och chefer. Drivkrafterna förändras mot att tillit, värderingar och hållbarhet värderas högre än de traditionella drivkrafterna. Kommunen behöver arbeta aktivt för att skapa attraktiva arbetsplatser och marknadsföra värden som meningsfullt arbete. Kommunen behöver också arbeta aktivt för att skapa

möjligheter för det lokala näringslivets tillväxt genom bostadsbyggande, utbildningsmöjligheter och genom att arbeta med att fortsätta utveckla Mora som en stimulerande plats att bo, leva och verka på.

Ökat fokus på livsmiljö och boende

Många vill bo i stadsregioner för att dra nytta av möjligheter till utbildning och arbete samt mångfald inom livsstilar, shopping, kultur och nöjen. Här har Mora en god möjlighet att profilera sig genom sitt unika läge som nod i norra Dalarna och genom att kunna kombinera ett stadsliknande utbud med landsbygdens fördelar. Moras befolkning har ökat de senaste åren och beräknas fortsätta växa något. Ökningen beror uteslutande på inflyttning. Mora har ett negativt födelsenetto. Många vill bo centralt oavsett om det handlar om centrala Mora eller centrala byar. Förtätning kräver nya lösningar för bostäder, transporter och mötesplatser. Mångfunktionalitet blir viktigt och den nya delningsekonomin innebär nya möjligheter för hållbarheten. Det blir även viktigt att kunna erbjuda attraktiva lägen för bostadsbyggande utanför tätorterna vilket innebär stora möjligheter i en kommun som Mora med många fina lägen och en lis-plan, men också utmaningar som måste lösas vad gäller infrastruktur som VA, fiber, vägar och cykelvägar.

Miljö- och klimatförändring

I FN:s globala utvecklingsmål Agenda 2030 och klimatavtalet från Paris, som båda fastställdes år 2015, sätts högt ställda klimat- och miljömål. På motsvarande sätt har miljömålsberedningens slutbetänkande medfört nya, högre klimatmål på nationell nivå. Klimatförändringar påverkar samhället på flera sätt nu och i framtiden. Förmågan att nå högt ställda miljömål utmanas dock av våra nuvarande affärsmodeller och levnadsvanor. Behovet av klimatanpassning ökar. Moras klimat- och miljöarbete får uppmärksamhet och skapar intresse och möjligheter. Det måste bli enkelt att agera klimatsmart och Mora har med sin hållbarhetsstrategi Hållbara Mora tagit ett helhetsgrepp om de tre hållbarhetsaspekterna social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Mora kommun har som målsättning att vara en förebild och de beslutade hållbarhets- och digitaliseringsmedlen ska hjälpa kommunens verksamheter att driva en omställning.

Ekonomiska förutsättningar

Svensk ekonomi har under en period varit inne i en högkonjunktur. Toppen på högkonjunkturen har nu passerats och ekonomin återgår till ett läge av normalkonjunktur. Ekonomin har drivits av en stark internationell tillväxt som tillsammans med en försvagad krona påverkat svensk exportsektor positivt. Den globala tillväxten förväntas växla ner 2019 och 2020. Prognosen för 2019 visar den lägsta globala tillväxten sedan 2009 vilket bland annat utvecklingen i Europa och Kina bedöms bidra till. En tydligare avmattning i Tyskland framstår nu som ett faktum och utsikterna för den svenska exportindustrin ser därför svagare ut än tidigare.

Kommunens ekonomi påverkas starkt av faktorer såsom sysselsättning, världsekonomi och ränteläge. En svagare konjunktur kan påverka den lokala bostadsmarknaden och försäljning av kommunens mark. Sannolikheten för stigande räntor ökar vilket skulle få stort genomslag med dagens höga belåningsgrad. Kommunerna är i början av en period med mycket större krav på omställning. Det ökade trycket från demografin har varit uppenbar och känt under ett antal år. Hittills har utmaningarna hanterats genom intäktsökningar från främst skatter, markförsäljning och reavinster. Men den ekonomiskt starka perioden går mot sitt slut och omfattande åtgärder kommer att bli nödvändiga.

Den viktigaste faktorn för tillväxten av skatteintäkter är ökningen av antalet arbetade timmar. Dessa har ökat kraftigt under en lång rad år. Kommande år väntas antalet arbetade timmar utvecklas svagt, samtidigt som trycket från demografin fortsätter öka.

Den största utmaningen är att finansiera välfärden inom de ekonomiska ramarna. För att kunna utveckla kommunen fordras effektiviseringar och nya arbetssätt. På flera verksamhetsområden ligger kostnadsnivåerna högre än i andra kommuner med likvärdiga förutsättningar. En lyckad integration är en förutsättning för att inte verksamhetskostnaderna ska öka och tillväxten avta. När statsbidragen för flyktingmottagande och integration minskar är det av största vikt att inte försörjningsstödet rusar i höjden, utan att det sker en inslussning på arbetsmarknaden. Det lokala näringslivets utveckling är en viktig framtidsfråga för att Mora kommun ska kunna erbjuda en varierad arbetsmarknad och vara attraktiv som plats att bo på.

Kommunen behöver göra stora investeringar för att ersätta och underhålla infrastruktur och byggnader. Flera investeringar är nödvändiga för att garantera en bra arbetsmiljö och för att effektivisera verksamheten. Därför fordras ett resultat som bidrar till finansieringen. Risker finns annars att likviditeten urholkas och att skulder skjuts över på kommande generationer. Högkonjunkturen på byggmarknaden gör kostnaderna höga. Det kompenseras till viss del av det låga ränteläget. Exempel på större investeringar är den nya genomfarten, en ny brandstation och särskilda boenden. I skolutredningen finns förslag på en ny högstadieskola och en översyn av gymnasieskolans lokalbehov. Den ökade efterfrågan på bostäder gör det viktigt att fler aktörer blir intresserade av att bygga i Mora. Det är angeläget att kommunen snabbt kan hantera planläggning och bygglov när behov uppstår. Goda kommunikationer i form av kollektivtrafik, vägar och flyg är också avgörande för att Mora kommun ska kunna fortsätta att utvecklas på ett positivt sätt.

Prognoser för skatteunderlagets förändring i procent totalt för riket åren 2018 – 2022:

	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2022
SKL, oktober	3,7	3,2	2,5	3,2	3,9	17,5
Regeringen, september	3,6	3,4	2,6	3,2	3,4	17,3
ESV, september*	3,7	2,9	3,2	3,2	3,3	17,4
SKL, augusti*	3,7	3,1	3,1	3,0	3,7	17,7

*SKL:s prognos i augusti och ESV-prognosen publicerades innan budgetpropositionen 2020. Det innebär att regeringens förslag om höjt grundavdrag 2020 för personer som fyllt 65 år (som beräknas minska skatteunderlagets ökning 2020 med 0,5 procent) inte var känt vid prognostillfället. Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

DISPONERING AV RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Delar av kommunens tidigare positiva resultat har reserverats för att kunna täcka eventuella negativa balanskravsresultat. När det får göras framgång av kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Kommunens förutsättningar för verksamhet och ekonomi bygger till stora delar på hur kommunens befolkning utvecklas avseende antal och ålder. Planering och underlag för beslut är därmed beroende av väl utvecklade prognoser om befolkningsutvecklingen. Nuvarande prognos för planering avser perioden 2019-2050. Från starka positiva födelsenetton under 1980-talet har under 2000-talet i stället negativt födelsenetto varit anledningen till ett minskat befolkningsantal. Det positiva flyttnettot gentemot utlandet samt flyttnettot gentemot övriga riket har dock bidragit till att motverka minskningen av Moras befolkning. Under prognosperioden 2019-2050 beräknas en ökning på 2,5 procent då befolkningen antas uppnå 20 673 invånare, vilket är lägre än tidigare prognos. Tillväxttakten hämmas av strukturen av en åldrande befolkning och som en följd därav ger ett större negativt födelsenettotal i slutet av prognosperioden.

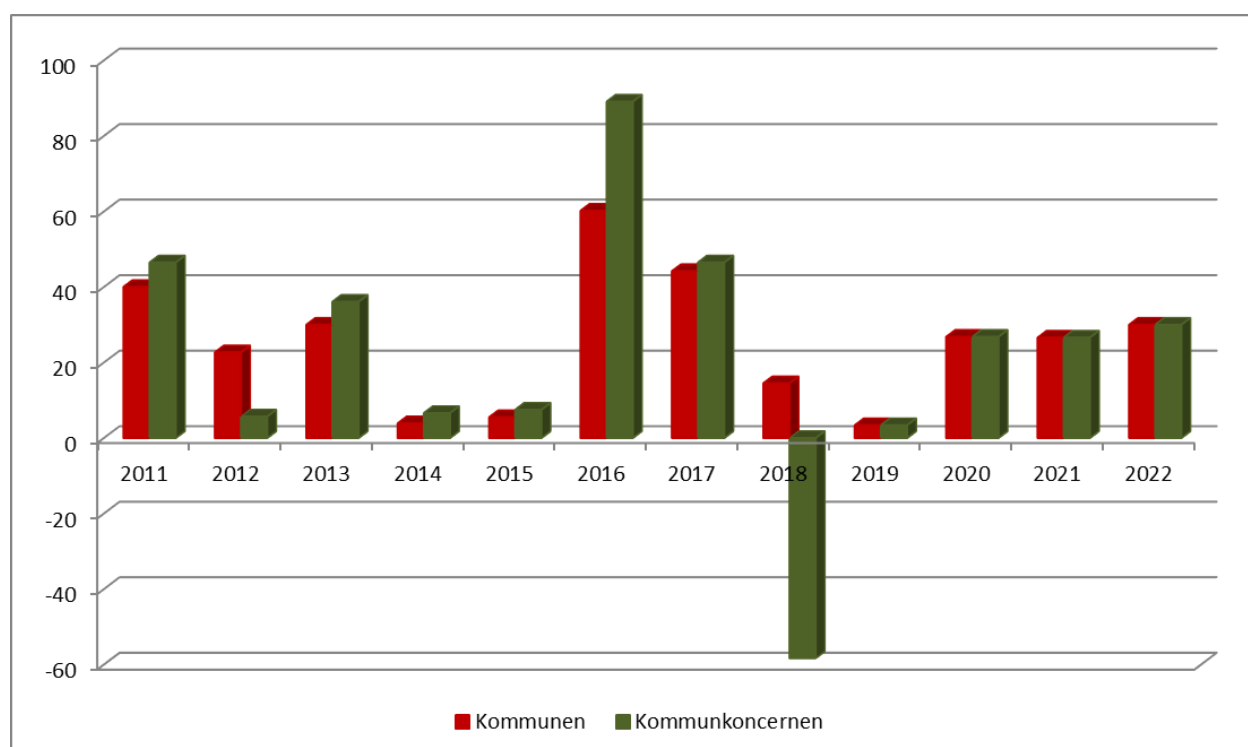
KOMMUNENS EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Intäkterna ökar men så gör även kostnaderna på grund av ökade krav och uppgifter i samband med nya regleringar inom skola och omsorg. Utvecklingen i samhället går mot ökade krav i välfärden och de demografiska behoven ökar i allt snabbare takt och är en stor utmaning för Mora kommun liksom för övriga landet. Ökningen av andelen äldre innebär ökade behov av resurser i närtid och under en lång tid framöver. Inom skolans områden finns demografiska svängningar mellan årskullarna vilket gör det extra svårt att planera och nyttja tillfälliga nedgångar. Socialnämnden och för- och grundskolenämnden har sedan några år tillbaka underskott i sin drift av verksamheterna. Nämnderna har tillskjutits medel för att täcka delar av de ökade behoven och för att vidta åtgärder för att utveckla och effektivisera för att på sikt nå en ekonomi i balans. Parallellt med pågående handlingsplaner för åtgärder sker förändringar i omvärlden som försvårar arbetet med effektiviseringar. Trots ökade ramar och effektiviseringar i verksamheterna har det inte varit tillräckligt. För att åtgärda årets prognostiserade underskott, kommande ökning av driftkostnader på grund av ökade behov och investeringar måste ytterligare åtgärder vidtas. Det innebär att under innevarande och kommande år behöver ytterligare åtgärder analyseras och vidtas för att klara en ekonomi i balans. Det innebär högre ställda krav på ständiga förbättringar och ökad effektivitet.

RESULTAT

När politiska prioriteringar fastställts beräknas årets resultat till 26,8 miljoner kronor. För åren 2021 och 2022 beräknas resultaten till 26,6 respektive 30,0 miljoner kronor. Det motsvarar ett resultat som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag på 2,1 procent 2020, 2,0 procent 2021, 2,2 procent 2022 och är därmed i nivå med det långsiktiga målet på 2 procent.

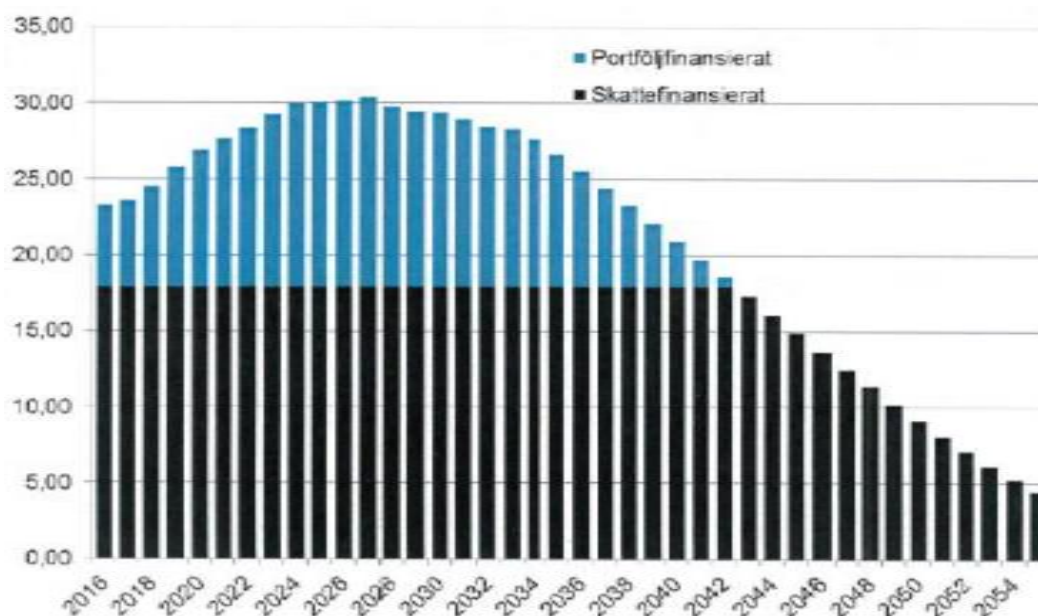
Resultat åren 2011-2018 samt prognos 2019 och budget 2020-2022 i miljoner kronor för kommunen och kommunkoncernen.

PENSIONER

Finansieringen av pensionsskulden som intjänades före 1998 har tidigare byggt på antagandet om en ständig tillväxt och möjligheten att finansiera dessa pensioner via kommunalskatten. Dagens situation ser väsentligt annorlunda ut med en svagare tillväxt och ökande behov av kommunal service, samtidigt som pensionsutbetalningar från intjänande före 1998 ytterligare belastar utrymmet för kommunal verksamhet. Därför har Mora kommun i ett antal år öronmärkt delar av resultatet för att kunna använda under de år när utbetalningarna är som störst och det kan bli svårt att klara balanskravet, totalt har 146 miljoner kronor öronmärkts. Sedan år 2000 har avsättningar skett till en pensionsfond för att möta kommande utbetalningar. Den uppgår för närvarande till 168 miljoner kronor. Under de senaste åren har ingen avsättning skett till fonden.

Det övergripande förvaltningsmålet är främst att skapa en buffert för att finansiera stigande pensionsutbetalningar. Fonderingen kan således användas för att ”kapa topparna” och jämna ut kassaflödena till dess betalningarna avtar, se diagrammet nedan (vänster axel; mkr). En viktig del i förvaltningsuppdraget är etiska aspekter på pensionsfondens placeringar. Den totala pensionsskulden uppgick vid det senaste årsskiftet till 560 miljoner kronor och ansvarsförbindelsen utgör 89 procent av skulden.

EKONOMISKA RAMAR

Nämnderna erhåller en totalram av fullmäktige. Inom den ska fullmäktiges prioriterade mål uppfyllas samt de lagar och regler som nämnden har att följa. Nämnderna har skyldighet att omdisponera sin budget för att klara detta. God ekonomisk hushållning bedöms genom att målen är uppfyllda eller att ansträngningar gjorts för att nå dem och att mätningarna visar att verksamheten är på rätt väg. Dessutom ska nämnderna inte överskrida sina tilldelade ramar.

Ingen generell uppräkningsplanering av nämndernas ramar har planerats för 2020 och framåt. Istället har 22 miljoner kronor per år avsatts till ett löneutrymme att användas för en gemensam lönebildningsprocess inom kommunen. Någon kompensation för allmän kostnadsökning sker inte i nämndernas ramar utan det utrymme som skapas används för särskilda satsningar efter det att löneutrymmet räknats av. Förutsatt att löneökningarna hamnar inom den nivå som täcks av planerat löneutrymme får nämnderna kompensation i ramen i förhållande till utfallet av lönerevisionen. Den blir därefter nivåhöjande för kommande års ram. Förändringen av de ekonomiska ramarna har skett utifrån en analys av nämnders rådande underskott, redovisade behov och kostnadsökningar för kommande år samt redovisade förslag till besparingar och demografiska förändringar.

Under 2017 gjordes en genomlysning av för- och grundskolenämndens och socialnämndens verksamheter. Det är av stor vikt att utfallet av denna genomlysning och utfallet av 2019 års resultat fortsatt följs upp för att nå en ekonomi i balans för berörda nämnder. Samtidigt med en generell ökad efterfrågan av service och ett ökat behov utifrån demografisk utveckling. Utvecklingen av vidtagna och föreslagna besparingsåtgärder ska löpande följas upp avseende ekonomiska resultat och effekter i verksamheten för att ge underlag för ytterligare analys av innevarande och kommande års ekonomiska ramar.

Det finns många idéer inom kommunens verksamheter som är värdefulla för livskvalitet i Mora och som stärker och utvecklar hållbarhetsarbete lokalt och globalt. Vi står inför stora utmaningar med bl.a. förändrade krav från vår omvärld och behöver ständigt utveckla våra verksamheter. Därför avsätts centrala medel för omställningsarbetet i enlighet med strategi Hållbara Mora. Kommunens verksamheter kan söka stöd ur medlen, för genomförande av s.k. hållbara idéer – projekt som ska stärka omställningen till ett hållbart Mora, med vägledning av samt i linje med strategi Hållbara Mora.

Nedan följer en sammanställning av de förändringar som hittills planerats för respektive nämnd:

FÖR- OCH GRUNDSKOLENÄMNDEN

För- och grundskolenämnden tillförs en tillfällig ramökning med 4 000 tkr i avvaktan på ny skolorganisation.

GYMNASIENÄMNDEN

Gymnasienämnden tillförs ram med 4 400 tkr för prognostiserad elevavräkning enligt avtal.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Kultur- och fritidsnämnden tillförs tillfällig ram med 450 tkr år 2020 för Gustav Vasa jubileum.

SERVICENÄMNDEN

Servicenämnden tillförs tillfällig ramökning med 2 300. Nämnden tillförs även ram för växel/reception.

KOMMUNSTYRELSEN

Ram flyttas till servicenämnden för växel/reception

ÖVRIGA NÄMNDER

Övriga nämnder har oförändrade ramar enligt plan.

NÄMNDERNAS NETTOKOSTNADSRAMAR FÖRÄNDRAS ENLIGT FÖLJANDE MELLAN ÅREN (UTGÅNGSLÄGE 2019)

Belopp, tkr	2020	2021	2022
För- och grundskolenämnden, tillfällig ramökning	4 000	-4 000	
Gymnasienämnden, ramökning	4 400		
Kultur- och fritidsnämnden, tillfällig ramökning	450	-450	
Servicenämnden, tillfällig ramökning från omställningsmedel	2 300	-2 300	
Servicenämnden, ram för växel/reception	2 955		
Kommunstyrelsen, minskad ram växel/reception	-2 955		
Centrala omställningsmedel, ökning	6 000		
Internhyra att fördela till nämnder	481		

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR GÄLLANDE INVESTERINGAR

Investeringsplanen inrymmer både investeringar för kommunens egna verksamheter samt strategiska investeringar i infrastruktur, det vill säga gator, vägar, stadsutvecklande åtgärder, handelsområden med mera. Nedan beskrivs några av de större investeringarna.

I området Noret Norra har ett **nytt äldreboende**, Måmyren, byggts som blev klart för inflyttning under våren 2017. Befolkningsprognosen för äldre visar dock att det kommer behövas 14 procent fler boendeplatser år 2022 och 36 procent fler boendeplatser år 2036. Dessutom finns idag ett underskott av antalet platser. Det kommer även att behövas ytterligare drygt 30 platser för att svara upp mot kommande behov. I investeringsplanen för 2020-2022 finns medel avsatta för att genomföra utbyggnaden med preliminär byggstart 2021.

Sedan 2002 har kommunen byggt ett fiberbaserat **stadsnät** med syfte att dels förse kommunens egna verksamheter med goda kommunikationsmöjligheter och dels att underlätta för bygdens näringsliv och privatpersoner. Utbyggnaden har hittills gett cirka 95 % av Moras hushåll möjlighet att ansluta sig till nätet och under perioden 2020-2022 kommer resterande byar, så som Gopshus och Garsås med flera, att anslutas. Kostnaden för stadsnätet är till stor del finansierad via anslutningsavgifter.

Under 2016 tecknades ett avtal med Trafikverket avseende **genomfart Mora**. Avtalet ligger till grund för en medfinansierad investering som beräknas ta fart på allvar år 2020. Det finns även medel avsatta för kommunens egna investeringar i anslutning till projektet.

Entreprenaden av Moras **nya brandstation** är upphandlad och bygget har pågått under 2019. Inflyttning beräknas kunna påbörjas i början av 2020.

Under 2017-2018 har två lokalutredningar genomförts med koppling till skolan och gymnasiet. En utredning har undersökt förutsättningarna en ny 7-9 skola i Mora kommun. Det har påbörjats projektering av en sådan har under 2019 och den preliminära byggstarten är 2021. Även gymnasiets lokaler har utretts och ett antal förslag finns presenterade om hur gymnasiets lokaler kan anpassas inför framtiden. Medel finns avsatta för projektering under 2021-2022.

I investeringsplanen för 2020-2022 finns det medel avsatta för arenautveckling. En del i arenautveckling kan vara utveckling av Hemusområdet till en mer professionell arena där man även utreder möjligheten till utarrendering av området. Hemusområdet eller Mora skidstadion är ett område som idag nyttjas flitigt av lokalbefolkning och tillresta. Området är en del av Vasaloppsarenan.

Under 2017-2018 har det genomförts utredningar gällande kommunens köksstruktur för framtida produktion och samordning av kommunens måltidsförsörjning. Medel har avsatt för projektering under 2020.

Övriga infrastrukturinvesteringar avser trafiksäkerhetsåtgärder, viss utbyggnad av gång- och cykelvägar, tillgänglighetsåtgärder och investeringar i parker och andra allmänna platser. **Övriga fastighetsinvesteringar** avser främst energi- och tillgänglighetsåtgärder samt lokalanpassningar i kommunens verksamheter. Kommunen har även gjort en lokalöversyn av samtliga fastigheter i syfte att ta fram en långsiktig lokalförsörjningsstrategi. Denna ligger till grund för eventuella investeringar för **verksamheternas lokalbehov**, där ett arbete fortlöper. För åren 2020-2022 finns medel avsatta för underhåll i kommunens fastigheter och för underhåll av gator och vägar enligt underhållsplan. Det finns även medel avsatta för investeringar i inventarier åt nämnderna som beslutas av lokalstyrgruppen.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR GÄLLANDE EXPLOATERING

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för bostads- och industriändamål.

Kommunens nya bostadsområde ovanför lasarettet, **Måmyren**, färdigställdes 2017 och tomtförsäljningen är i full gång. Bland annat är avtal tecknade med ett lokalt byggföretag för byggnation av nya flerbostadshus och försäljningen av ett antal tomter för privatbostäder. Försäljningen kommer fortsätta under 2020.

Ett annat bostadsområde som växer är det så kallade **Canadaområdet** i Morkarlby. Här finns planer för en utökning av området med ett större antal möjliga bostäder. Detaljplanarbetet påbörjades under 2019 och kommer fortsätta under 2020.

Industriområdet **Örjastäppan** har utökats under 2017 och försäljningen kommer fortsätta under 2020. I planen för Örjastäppan finns även en andra etapp planerad.

Området kring **Färnäs kvarn** är ett annat område avsatt för handel. Området blev klart för tomtförsäljning under 2019 med några tomter sålda. Försäljningen kommer fortsätta under 2020.

Under 2018 påbörjades saneringen av **Ströms fd sågverk** samt området kring **Saxviken** för att förbereda mark för bostäder. Arbetet har även pågått under 2019.

RESULTATBUDGET

	Bokslut	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2018	2019	2020	2021	2022
Verksamheternas netto	-1 164 750	-1 217 358	-1 208 054	-1 232 004	-1 259 704
Avskrivningar	-51 168	-49 000	-53 000	-54 000	-55 000
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-1 215 918	-1 266 358	-1 261 054	-1 286 004	-1 314 704
Skatteintäkter	949 146	974 477	983 145	1 003 889	1 035 456
Generella statsbidrag och utjämning	266 272	285 842	309 962	315 477	317 748
Finansiella intäkter	21 475	15 300	4 000	4 000	4 000
Finansiella kostnader	-6 438	-5 870	-9 170	-10 770	-12 470
ÅRETS RESULTAT	14 537	3 391	26 883	26 592	30 030
Därav till pensioner, öronmärkning i EK	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	14 537	3 391	26 883	26 592	30 030

KASSAFLÖDESBUDGET

	Bokslut	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2018	2019	2020	2021	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Periodens resultat	14 537	3 391	26 883	26 592	30 030
Justering för av- och nedskrivningar	51 168	49 000	53 000	54 000	55 000
Justering för gjorda avsättningar	3 796	6 200	7 000	11 000	12 500
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	-709	850	850	850	850
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	68 792	59 441	87 733	92 442	98 380
Förändring rörelsekapital	36 917	3 248	3 248	3 248	3 248
Investering i markexploatering som omsättningstillgångar	-24 203	-19 050	9 000	-6 000	1 500
Kassaflöde från den löpande verksamheten	81 506	43 639	99 981	89 690	103 128
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar	-109 867	-124 322	-87 530	-284 250	-318 050
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	10	0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-45 262	0	0	0	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-155 119	-124 322	-87 530	-284 250	-318 050
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	45 000	70 000	20 000	180 000	200 000
Förändring av långfristiga skulder	24 596	0	0	0	0
Förändring av långfristiga fordringar	829	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	70 425	70 000	20 000	180 000	200 000
ÅRETS KASSAFLÖDE	-3 188	-10 683	32 451	-14 560	-14 922

BALANSBUDGET

	Bokslut	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2018	2019	2020	2021	2022
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar, materiella och finansiella	979 537	1 054 859	1 089 389	1 319 639	1 582 689
Övr aktier, andelar, grundfondskapital	120 081	120 081	120 081	120 081	120 081
Långfristig fordran	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
Summa anläggningstillgångar	1 103 818	1 179 140	1 213 670	1 443 920	1 706 970
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Kortfristiga fordringar	201 690	212 640	215 640	221 640	225 140
Kortfristiga placeringar	159 500	168 479	168 479	168 479	168 479
Likvida medel	46 288	-1 668	30 783	16 223	1 300
Summa omsättningstillgångar	407 478	379 451	414 902	406 342	394 919
SUMMA TILLGÅNGAR	1 511 296	1 558 592	1 628 573	1 850 263	2 101 890
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR					
OCH SKULDER					
EGET KAPITAL	856 402	845 513	886 676	913 268	943 297
<i>därav årets resultat</i>	<i>14 537</i>	<i>3 391</i>	<i>26 883</i>	<i>26 592</i>	<i>30 030</i>
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	66 569	72 769	79 769	90 769	103 269
SKULDER					
Långfristiga skulder	316 924	386 924	406 924	586 924	786 924
Kortfristiga skulder	271 401	253 386	255 204	259 301	268 400
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTN					
OCH SKULDER	1 511 296	1 558 592	1 628 573	1 850 263	2 101 890
<i>Pensionsförpliktelser intjänade före 1998</i>	<i>458 132</i>	<i>450 360</i>	<i>431 398</i>	<i>422 172</i>	<i>412 376</i>

DRIFTSBUDGET OCH NÄMNDERNAS NETTOKOSTNADSRAMAR

	Bokslut	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022
Skatteintäkter	953 354	983 822	986 001	1 003 889	1 035 456
Slutavräkning skatteintäkter	-4 208	-9 345	-2 856	0	0
Inkomstutjämningsbidrag	189 590	194 582	203 980	209 957	215 771
Kostnadsutjämningsbidrag	-10 033	-12 418	-2 122	-2 122	-2 122
Regleringsbidrag/avgift	3 201	14 296	21 172	24 524	20 981
Strukturbidrag	2 279	2 280	2 285	2 285	2 285
LSS-utjämningsbidrag	16 949	27 507	25 714	25 714	25 714
Tillfälligt stöd flyktingsituation	2 577	0	0	0	0
Byggbonus	2 264	0	0	0	0
Välfärdsmedel	6 657	5 378	3 814	0	0
Kommunal fastighetsavgift	52 788	54 217	55 119	55 119	55 119
Summa skatt och statsbidrag	1 215 418	1 260 319	1 293 107	1 319 366	1 353 204

Revisorerna	-909	-909	-909	-909	-909
Kommunstyrelsen	-81 238	-101 753	-98 173	-98 173	-98 173
Valnämnd	-10	-100	-50	-50	-50
Servicenämnd för IS/IT	0	1 570	0	0	0
Mora Brandkår	-18 218	0	0	0	0
Byggnadsnämnd	-10 836	-11 360	-12 133	-12 133	-12 133
Teknisk nämnd	-60 562	-35 954	-33 753	-33 753	-33 753
Kultur- och fritidsnämnd	-26 257	-46 291	-47 215	-46 765	-46 765
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-4 863	-4 782	-5 000	-5 000	-5 000
Servicenämnden		-3 920	-8 554	-6 254	-6 254
För- o grundskolenämnd	-363 520	-377 198	-377 370	-373 370	-373 370
Gymnasienämnd	-96 426	-101 511	-100 192	-100 192	-100 192
Socialnämnd	-549 580	-561 676	-521 140	-521 140	-521 140
Kapitalkostnader finans	-2 107	-10 900	-10 788	-12 788	-16 788
Kapitalkostnader planerat uh	-500	-2 000	-4 000	-6 000	-8 000
Internhyra att fördela		0	-482	-482	-482
Summa nämnder	- 1 215 026	-1 256 785	-1 219 760	-1 217 010	-1 223 010
Kapitalkostnader	67 708	65 000	66 500	68 500	70 500
Centralt löneutrymme	2 914	-175	-17 294	-39 294	-61 294
Omställningsmedel	0	0	-3 700	-6 000	-6 000
Digitaliseringsmedel	0	-500	-5 000	-5 000	-5 000
Hållbarhetsmedel	0	-500	-5 000	-5 000	-5 000
Personalomkostnader	261 992	265 000	282 500	291 000	299 800
Arbetsgivaravgift	-211 049	-212 000	-224 800	-231 700	-238 700
Förändring pensionsavsättning	-2 469	-6 200	-7 000	-11 000	-12 500
Årets intjänade, individuell avs	-40 085	-41 200	-44 000	-45 500	-47 000
Pensionsutbetalningar	-29 534	-30 000	-30 500	-31 000	-31 500
Förändring semesterlöneskuld	836	0	0	0	0
Summa finansförvaltning	50 313	39 425	11 706	-14 994	-36 694
Summa verksamhetens netto	-1 164 713	-1 217 358	-1 208 054	-1 232 004	-1 259 704

INVESTERINGSBUDGET

Investeringar - projektnamn	Beslut finns	Finansiering	Total Investering	Förbrukat tom 2018	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nya särskilda boenden	Nej	Sk/avg	80 500				20 000	60 000
Högstadium enligt utredning	Nej	Sk	360 500			250	180 000	180 000
Gymnasieskola enligt utredning	Nej	Sk	300 500				250	250
Arenautveckling	Nej	Sk/avg	17 500			7 500	5 000	5 000
Laddinfrastruktur	Nej	Sk	4 000			1 000		
Kundtjänst	Nej	Sk	1 000			1 000		
Kommunala kök	Nej	Sk	50 000			3 000	15 000	10 000
Investeringsbehov					-	12 750	220 250	255 250
Nya särskilda boenden, projektering	Ja	Sk			580			
Högstadium enl utredn, projektering	Ja	Sk			500			
Arenautveckling	Ja	Sk			200			
Kommunala kök, vagnar mm	Ja	Sk			2 000			
Flytt av Arbete och utveckling	Ja	Sk			300			
Genomfart statlig medfinansiering	Ja	Sk	58 000		7 900	25 900	13 000	11 200
Genomfart anläggningstillgång	Ja	Sk	38 700	896	10 700	6 800	10 600	10 600
Ny Brandstation	Ja	Sk	85 000	27 002	56 000			
Utbyggnad förskolan	Ja	Sk	2 200		3 000	3 000		
Markköp Hemus	Ja	Sk			1 000			
Stadsnätsutbyggnad	Ja	Sk/avg		144 476	5 500	3 000	3 000	3 000
Pågående investeringar					87 680	38 700	26 600	24 800
Gång- och cykelvägar enligt cykelplan	KP	Sk			6 000	3 000	3 000	3 000
Upprustning centrummiljöer	KP	Sk			2 000	1 000	1 000	1 000
Planerat fastighetsunderhåll	KP	Sk			13 000	13 000	13 000	13 000
Planerat vägunderhåll	KP	Sk			5 000	5 000	5 000	5 000
Infrastruktur nätverk IT	KP	Sk			3 840	2 280	3 600	4 200
Lokalbehov vht - Lokalstyrgrupp	KP	Sk			3 000	3 000	3 000	3 000
Övr fastighetsinvesteringar	KP	Sk			4 000	4 000	4 000	4 000
Övr infrastrukturinvesteringar	KP	Sk			5 300	1 800	1 800	1 800
Inventarier nämnder - Lokalstyrgrupp	KP	Sk			3 870	3 000	3 000	3 000
Löpande investeringar					46 010	36 080	37 400	38 000
Summa totalt					133 690	87 530	284 250	318 050

EXPLOATERINGSBUDGET

	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Planerade/prognos exploateringsprojekt	19 050	-9 000	6 000	-1 500
Måmyren	-1 400	-3 500	-3 500	-1 000
Örjastäppans industriområde		-1 500	-1 500	-1 500
Färnäs kvarn handelsområde	11 500	-2 000	-2 000	-2 000
Ströms fd sågverk miljösanering		-3 000		
Saxviken miljösanering				3 000
Dagvattenhantering Noret	9 350			
Canadaomr-förl Gustavs väg	100	1 000	13 000	
Övriga/Trastvägen	-500			

KOMMUNSTYRELSEN

Förvaltning
Ordförande
Kommundirektör

Kommunstyrelseförvaltningen
Anna Hed (C)
Peter Karlsson

UPPDRAG

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi, följer upp och rapporterar till kommunfullmäktige och samordnar verksamheten mellan kommunens nämnder.

Kommunstyrelsen har även uppsiktsplikt över övriga nämnders verksamhet, inklusive de gemensamma nämndernas och de kommunala bolagens verksamhet. Kommunstyrelsen bereder ärenden inför kommunfullmäktige och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen leder planering och utveckling och följer upp och analyserar inom strategiskt viktiga politiska områden som exempelvis social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för kommunens ekonomi, IT, arbetsgivarfrågor, mark och exploatering, landsbygdsfrågor, samt kris och beredskap. Som kommunens arkivmyndighet har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar för kommunens arkivfrågor.

Mora kommun ska ge de som bor i, verkar i och besöker Mora välfärdstjänster och service av god kvalitet och för att klara av att tillgodose dessa behov är det nödvändigt att ständigt utveckla arbetssätt, organisation och medarbetare. För att utveckla en modern och effektiv förvaltning ska Mora kommun ytterligare renodla kommunstyrelsens strategiska roll och stärka serviceförvaltningens roll för intern service.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Kommunstyrelsen har en viktig roll när det gäller strategisk utveckling och att samordna kommunens alla verksamheter.

Kommunledningskontoret stödjer kommunstyrelsen att:

- leda arbetet med kommunfullmäktiges övergripande styrdokument
- styra kommunens övergripande ekonomi, inklusive finansförvaltning, medelsförvaltning och budget samt att följa upp dessa
- driva kommunens näringslivsfrågor, upphandlingsfrågor samt regional utveckling och internationella frågor
- leda och samordna kommunens trygghets- och säkerhetsarbete
- leda och samordna kommunens personalpolitik, kommunikationsarbetet, IT-utveckling och digitalisering, samt ansvara för stadsarkivet
- ta fram beslutsunderlag och administrera den demokratiska processen
- följa upp kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens styrdokument
- leda det övergripande arbetet med miljömässig hållbarhet och minskade klimatutsläpp
- arbeta med social hållbarhet, folkhälsofrågor och demokratiutveckling
- sköta kommunens mark- och exploateringsverksamhet, översiktsplanering samt fördjupad översiktsplanering och detaljplanering
- leda och samordna kommunens arbete med att utveckla landsbygden
- planera samt förvärva fastigheter
- leda och samordna kommunens strategiska lokalförsörjning
- arbeta övergripande med kollektivtrafikfrågor samt infrastrukturutveckling

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag	12 482	3 521	3 521	3 521	3 521
Övriga intäkter	42 761	9 027	9 027	9 027	9 027
Summa intäkter	55 243	12 548	12 548	12 548	12 548
KOSTNADER					
Personalkostnader	-60 974	-37 152	-37 327	-37 327	-37 327
Lokalkostnader	-8 015	-6 273	-6 273	-6 273	-6 273
Kapitalkostnader	-934	-908	-908	-908	-908
Övriga kostnader	-66 558	-69 168	-69 168	-69 168	-69 168
Ramflytt reception/växel			2 955	2 955	2 955
Summa kostnader	-136 481	-113 501	-110 721	-110 721	-110 721
NETTOKOSTNAD, RAM	-81 238	-100 953	-98 173	-98 173	-98 173

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
Verksamhetsområde					
Kommundirektör	-8 597	-25 285	-25 285	-25 285	-25 285
KS Utvecklingsmedel	-4 364	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Säkerhetssamordnare	-1 161	-1 340	-1 340	-1 340	-1 340
Kanslienhet	-10 754	-9 585	-6 630	-6 630	-6 630
Politisk Verksamhet	-7 773	-7 556	-7 556	-7 556	-7 556
Moras Överförmyndare	-2 396	-2 647	-2 647	-2 647	-2 647
Integrationsenheten	1 688	0	0	0	0
Utvecklingsenheten	-23 270	-24 741	-24 741	-24 741	-24 741
Kostenheten	-340	0	0	0	0
Kommunikationsenheten	-5 001	-4 837	-4 837	-4 837	-4 837
Ekonomienheten	-6 398	-8 052	-8 052	-8 052	-8 052
Upphandlingsenheten	-1 194	-1 199	-1 199	-1 199	-1 199
Personalenheten	-10 845	-11 198	-11 198	-11 198	-11 198
Fackliga Organisationer	-833	-1 092	-1 092	-1 092	-1 092
Löneöversyn		-521	-696	-696	-696
NETTOKOSTNAD, RAM	-81 238	-100 953	-98 173	-98 173	-98 173

VALNÄMND

Förvaltning
Ordförande
Förvaltningschef

Kommunledningskontoret
Nils Carlsson (C)
Peter Karlsson

UPPDRAG

Valnämnden är på kommunal nivå ansvarig för att genomföra allmänna val till riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige och till EU-parlamentet, samt för folkomröstningar som riksdagen eller kommunfullmäktige beslutat om.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag		350			
Övriga intäkter					
Summa intäkter	0	350			
KOSTNADER					
Personalkostnader	-10	-200			
Lokalkostnader		-100			
Kapitalkostnader					
Övriga kostnader		-250	-50	-50	-50
Summa kostnader	-10	-550	-50	-50	-50
NETTOKOSTNAD, RAM	-10	-200	-50	-50	-50

ÖVERFÖRMYNDARE GEMENSAM

Förvaltning	Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna
Överförmyndare	Hans Mattson
Förvaltningschef	Peter Karlsson
Samverkande kommuner	Orsa, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand
Världkommun	Mora

UPPDRAG

Överförmyndaren är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet som rekryterar, utbildar och utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndarens uppgifter framgår av lagar i föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen. Överförmyndaren står under tillsyn av länsstyrelsen.

Mora kommun samverkar med kommunerna Orsa, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand kring överförmyndarfrågor. Det gemensamma överförmyndarkansliet har sitt säte i Mora.

Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna har till uppdrag att på ett enhetligt och rättssäkert sätt driva och utveckla verksamheten.

Huvudsakliga arbetsuppgifter är:

- Tillsyn över ställföreträdare
- Löpande handläggning
- Granskning av redovisningshandlingar
- Rekrytering och utbildning av ställföreträdare

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Under 2020 prioriteras arbetet med att stärka verksamheten i stort och i synnerhet på att hantera det tillsynsansvar som åligger överförmyndarverksamheten. Prioriteringar ligger således på rekrytering och utbildning av gode män samt även till att möjliggöra för våra nya gode män att få en egen erfaren mentor i samband med sitt första uppdrag som ställföreträdare. Utbildning och kunskapsutveckling för våra beslutande handläggare är även det prioriterat. Detta sker för att fortsätta utveckla organisationen mot det gemensamma målet för alla våra samverkande kommuner, d.v.s. enhetlighet och rättssäkerhet.

BUDGET

(tkr)	UTFALL		BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
INTÄKTER						
Riktade statsbidrag	2	0	0	0	0	
Övriga intäkter	4 163	4 899	4 899	4 899	4 899	
Summa intäkter	4 165	4 899	4 899	4 899	4 899	
KOSTNADER						
Personalkostnader	-3 508	-4 034	-4 034	-4 034	-4 034	
Lokalkostnader	-142	-264	-264	-264	-264	
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	
Övriga kostnader	-513	-601	-601	-601	-601	
Summa kostnader	-4 163	-4 899	-4 899	-4 899	-4 899	
NETTOKOSTNAD, RAM	2	0	0	0	0	

FÖR- OCH GRUNDSKOLENÄMND

Förvaltning
Ordförande
Förvaltningschef

För- och grundskoleförvaltningen
Rose-Marie Bogg (C)
Inga-Lena Spansk

UPPDRAG

I Mora kommun finns 17 kommunala och 11 fristående förskolor samt 5 pedagogisk omsorg (varav 2 fristående) för barn i åldrarna 1-5 år. Det finns 12 fritidshem (varav 2 fristående) med skolbarnsomsorg för barn 6-13 år. Kommunen har en helg- och kvällsöppen verksamhet samt öppen förskola. Grundskolan är organiserad i 12 skolenheter och en fristående skola.

För- och grundskoleförvaltningen har en central Elevhälsoenhet med skolsköterskor, kuratorer, specialpedagoger, familjepedagog, talpedagog, logoped, skolpsykolog och skolläkare (köper tjänst av landstinget) och verksamhetschef. Skolsköterska, kurator och specialpedagog fördelas till respektive skola bland annat utifrån storlek/elevantal på skola.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Sveriges skolor har stora utmaningar med bristfälliga resultat och lärarbrist. Moras skolor har sakta vänt trenden och förbättrat resultaten i årskurs 9 och ett fortsatt uthålligt arbete måste ske med fokus på att höja kunskapsresultaten och förbättra kvalitén i skolan. Däremot har antalet behöriga lärare fortsatt att sjunka och hur kompetensförsörjningen ska klaras av är den stora utmaningen vilket innebär att följande områden bör prioriteras: satsningar på kompetensutveckling bör fortsätta t.ex läralyft, utbildning av speciallärare och specialpedagoger, satsningar på ökad digitalisering och karriärtjänster.

Kompetensförstärkning inom ramen för Samverkan för bästa skola slutförs under läsåret 19/20 med insatser inom följande utvecklingsområden: styrkedjan, ledarskapet i klassrummet och tillgängligt lärande. Målet för Samverkan för bästa skola är att höja resultaten och öka likvärdigheten.

Fortsatta satsningar för att utforma en verksamhet med god arbetsmiljö för elever och personal. Utredningar pågår inom följande områden: förtäta centrala förskoleenheter, slutföra utredning angående 7-9 skola, start av resursskola (höstterminen 2019) samt utreda möjligheten av ett "hemmasittarteam".

Viktiga utvecklingsfrågor och framtidsanalys:

Skolverket har tre prioriterade områden, Styrning och Ledning, Skolegregation och Lärarförsörjning för den svenska skolans fortsatta arbete. Skolverket har genomfört en kartläggning av kommunala och fristående skolor och publicerat tio punkter för en bättre skola.

1. Satsningar på arbetsmiljön är viktigt för att attrahera och behålla lärare.
2. Särskilda lokala lönesatsningar, att erbjuda anställda lärare lön under utbildning och att underlätta att kombinera utbildning och arbete är framgångsfaktorer.
3. Det krävs att skolhuvudmannen har funktioner på central nivå som håller ihop och driver arbetet systematiskt och långsiktigt så att ingen rektor lämnas ensam i arbetet.
4. Elevkullarna i grundskolan växer framöver. Det skapar behov av ny- och ombyggnation.
5. Samarbete mellan kommuner och fristående skolor istället för konkurrenstänkande kan bidra till mer blandade elevgrupper.
6. Ett aktivt arbete med trygghet och studiero är viktigt.
7. Kompensatorisk resursfördelning är ett viktigt verktyg för att dämpa segregationens effekter.
8. Kommuner behöver fokusera på skolans resultat och ha en stödapparat som ger goda förutsättningar på alla nivåer i organisationen.
9. En viktig framgångsfaktor är när de kommunala skolpolitikerna är kunniga och beslutar om strategiska mål snarare än kortsiktiga och operativa mål.
10. Ett klargörande av roller och ansvar i på olika nivåer är en framgångsfaktor för att få en fungerande styrning.

Kompetensförsörjningsfrågan kommer att vara dominerande under de närmsta tio åren. Strategier för att öka flödet in och behålla lärare kan vara vidareutbildning av redan anställda, underlätta att byta yrke mitt i livet, samverka med lärosäten på olika sätt och flexibla lärarutbildningar. Vi behöver också fånga upp lärare med utländsk utbildning och förlänga arbetslivet. För att lyckas behöver vi självklart vara en attraktiv arbetsgivare. I Mora fortsätter vi med satsningar på arbetsintegrerad utbildning, vidareutbildning av lärare till speciallärare och

specialpedagoger, kompanjonlärare, partnerförskolor/partnerskolor och rektorstraineer. Samverkan i PUD (Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna) har gett förutsättningar till de arbetsintegrerade utbildningarna. Professionens utveckling av bedömningar av skicklighet inom det egna ansvarsområdet sker i Mora genom "Samverkan för bästa skola". Arbetsgivarna behöver bli tydligare i att formulera såväl kortsiktiga som långsiktiga behov för medarbetarens kompetensutveckling och hur man möjliggör den fortbildning som behövs. Det sker i Mora inom ramen för "samverkan för bästa skola" samt via gemensam kompetensutvecklingsplan i det systematiska kvalitetsarbetet.

Redovisning av generella direktiv

Mål: likvärdig skola och höjda resultat

Åtgärder för att nå högre måluppfyllnad och förbättrad likvärdighet är att satsa på en hållbar kompetensförsörjning genom att:

- Förbättra den fysiska arbetsmiljön
- Ge förutsättningar för ett hållbart ledarskap
- Satsa på lärare och skolledares professionsutveckling
- Prioritera insatser inom Skolverkssamarbetet "Samverkan för bästa skola" även efter projektet har avslutats.

Åtgärder för en ekonomi i balans:

Nedan redovisas åtgärdsplan för 2019 med målet ekonomi i balans 31/12 2020.

Åtgärder	HT 2019 tkr	Helårseffekt 2020 tkr
Anpassningar personalkostnader:		
Morkarbyhöjden 7 - 9	1 285	3 084
Våmhus F - 6	132	317
Sollerö F - 6	380	912
Bjäkenbacken F - 6	240	576
Summa	2 037	4 889

Risk- och konsekvensanalys belyser risker inom tre identifierade områden.

Fysisk miljö: försämrade ljudmiljö och ventilation, trångt i klassrummen.

Arbetsinnehåll: mindre tid per elev, brist i särskilt stöd, försämrade resultat, försämrade studiero, högre arbetsbelastning för lärarna, ökad risk för stress och sjukskrivning:

Arbetsorganisation: större klasser.

Fördelar med större klasser är att resurser frigörs till tillgänglighetsarbete, schemalaggningsen kan ge större möjligheter för planeringstid, färre elevgrupper att hantera, halvklasser kan planeras för musik och hem- och konsumentkunskap och logistik för specialsalar som t.ex. idrottshallar kan underlättas.

Kostnadsutveckling svår att påverka:

-Nationella reformer: läsa-skriva-räkna garantin, utökad timplan m.m.

-Rekryteringskostnader

-Interkommunala ersättningar

Nödvändiga insatser för att nå målen:

-Skolfrånvaroteam

-Kompetensförstärkning kopplat till "Samverkan för bästa skola"

-Kompetens- och karriärutveckling

Önskvärda insatser för att nå målen:

-Riktmärken för mindre barngrupper i förskolan

-Förändrade samarbetsformer i skolan

Utveckling tillsvidare- och tidsbegränsat anställda:

Prognos 2020 (årsarbetare), tillsvidareanställda 440 st och visstidsanställda ca 70 st.

Ca 20% av medarbetarna inom förvaltningen har tidsbegränsade anställningar vilket ligger i paritet med hur det sett ut de senaste åren. En stor anledning till detta är dels att obehöriga lärare enligt Skollagen ska anställas på visstid, dels att många elevassistenter har visstidsanställningar. Prognosen framöver visar att det även fortsättningsvis kommer att anställas många obehöriga lärare med hänvisning till rådande marknadsläge. Antalet elevassistenter kommer att minska med anledning av att resurserna till särskilt stöd reduceras. Elevantalet i grundskolan som ökat med över 200 elever 2015 - 2019 kommer det närmaste året att minska med ca 25 st enligt förvaltningens egen beräkning. Inom förskolan innebär det närmast året ingen nämnvärd förändring av barnantalet.

Redovisning av särskilda direktiv

1. Redovisning av för- och grundskolenämndens åtgärder, resultat och återstående åtgärdsplan för en budget i balans med anledning av 2018 års underskott och behov av anpassning under 2019.

För- och grundskolenämndens resultat vid årsbokslut 2018 blev - 4,5 mkr. Åtgärdsplanen innehöll åtgärder på ca 4 mkr varav 1,1 mkr genomfördes höstterminen 2018 med helårseffekt på 2,4 mkr 2019.

2. För- och grundskolenämndens analys och plan för att öka behörigheten till gymnasiet. Planen redovisas i samband med verksamhetsuppföljning 2 2019.

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET			PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
INTÄKTER						
Riktade statsbidrag	19 240	21 560	20 695	20 695	20 695	
Övriga intäkter	29 126	22 440	22 440	22 440	22 440	
Summa intäkter	48 366	44 000	43 135	43 135	43 135	
KOSTNADER						
Personalkostnader	-277 943	-275 119	-280 875	-276 875	-276 875	
Lokalkostnader	-41 175	-42 598	-42 598	-42 598	-42 598	
Kapitalkostnader	-1 565	-1 408	-1 408	-1 408	-1 408	
Övriga kostnader	-91 202	-96 073	-95 624	-95 624	-95 624	
Summa kostnader	-411 885	-415 198	-420 505	-416 505	-416 505	
NETTOKOSTNAD, RAM	-363 519	-371 198	-377 370	-373 370	-373 370	

(tkr)	UTFALL	BUDGET			PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
Verksamhetsområde						
Skolkansliet	-18 471	-21 111	-21 157	-21 157	-21 157	
För- och grundskola	-267 544	-264 930	-270 494	-270 494	-270 494	
Obl. Särskolan	-6 427	-8 274	-8 329	-8 329	-8 329	
Elevhälsa	-13 134	-15 642	-15 733	-15 733	-15 733	
Måltider- kostenheten	-27 346	-27 612	-27 787	-27 787	-27 787	
Fristående enheter	-30 597	-33 629	-33 870	-33 870	-33 870	
Total	-363 519	-371 198	-377 370	-373 370	-373 370	

Kommentarer:

- Svårt att veta hur de riktade statsbidragen kommer att se ut i framtiden, då en del kommer att avvecklas. Läs mer i kapitel 3.
- Ökad internhyra pga eventuella investeringar 2020 - 2022 är ej med i lokalkostnaderna ovan.
- Ökade driftkostnader pga utbyggt förskola är ej med i kostnaderna ovan.

SOCIALNÄMND

Förvaltning
Ordförande
Förvaltningschef

Socialförvaltningen
Malin Höglund (M)
Marie Ehlin

UPPDRAG

Socialnämnden har 2020 ca 650 tillsvidareanställda medarbetare.

Socialnämnden ansvarar för äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning och individ-och familjeomsorg.

Äldreomsorgen bedriver verksamhet för personer med omfattande behov av vård-och omsorg. Det finns 229 platser för särskilt boende, 8 platser för växelvård och ca 600 personer som har någon form av hemtjänst.

Socialnämnden har även ansvaret för hemsjukvård i ordinärt boende för cirka 100 personer, samt hälso-och sjukvårdsansvar inom särskilt boende, gruppboende och daglig verksamhet.

Inom socialnämndens ansvar finns anhörigstöd till dem som vårdar eller stödjer en närstående till dem som vårdar eller stödjer en närstående i form av t.ex. råd, vägledning, föreläsningar och anhöriggrupper.

Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning bedrivs gruppboende och boendestöd för totalt ca 130 personer, samt korttidsboende för barn och ungdomar. Enheten Arbete och utveckling bedriver daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning och verksamhet för personer som behöver arbetsträning eller annat stöd för att komma ut i arbetslivet.

Individ-och familjeomsorgen, vuxenenheten arbetar med ekonomiskt bistånd, missbruk och öppenvård.

Barn-och ungdomsenheten arbetar med stöd och insatser till barn, unga och familjer samt ensamkommande barn och ungdomar.

Socialnämnden bedriver även familjerådgivning/familjefrid och Centrum mot våld i Mora, Orsa, Älvdalen samt Malung-Sälens kommuner.

Socialnämnden har även myndighetsutövning och tillsyn utifrån alkohol- och tobakslagen.

Mora kommun har värdskap för verksamheten som bedrivs inom ramen för Norra Dalarnas

Myndighetsservice som bedriver myndighetsutövning inom socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och familjerätt i kommunerna Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är även värdkommun för personligt ombud som verkar i sju kommuner.

Enligt den strategiska plan 2019-2022 ges socialnämnden i uppdrag att:

- Boendeformer för seniorer ska utredas och planeras med valfrihet och självbestämmande som ledord
- Samverkan och dialog med seniorer i beslutsprocessen ska utvecklas
- Det ska finnas möjligheter till avlastning för de som vårdar anhöriga i hemmet
- Möjligheterna att etablera en äldrecentral tillsammans med Regionen ska utredas under mandatperioden
- Frågan om en särskild äldreomsorgsnämnd ska prövas

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Kompetensförsörjning och heltidsresan

Det är svårt att rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens till socialnämndens verksamheter.

Pensionsavgångar sker i hög utsträckning under de närmaste åren. Särskilt svårt är det att rekrytera legitimerad personal t.ex. sjuksköterskor och socialsekreterare. Det är också svårt att hitta utbildade undersköterskor och chefer med efterfrågad erfarenhet och kompetens.

För att trygga kommande personalförsörjning prioriteras aktiviteter för att vara en attraktiv arbetsgivare och erbjuda en hälsofrämjande arbetsplats. Sunt arbetsliv har under hösten 2019 genomfört konsultativt stöd med syfte att stödja en friskare arbetsplats. Beroende på resultatet av detta arbete kan fortsatta åtgärder

komma att vidtas under 2020. Ett närvarande ledarskap och en hållbar organisation är grundläggande för att kunna erbjuda förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Genom att ta tillvara befintlig kompetens på ett bättre sätt kan kommunen både minska rekryteringsbehovet och samtidigt få tillgång till mer personal. Ett sätt att uppnå det är verka för att deltidsanställningar ersätts med heltidsanställningar och att deltidsarbete ersätts med heltidsarbete. SKL och kommunals centrala överenskommelse innebär att heltid ska vara norm 2021. Enligt Mora kommuns handlingsplan för hur andelen medarbetare som arbetar deltid ska öka åren 2018-21 ska det 2020 genomföras arbete för att omvandla deltidstjänster till heltidstjänster. Likaså ska medarbetarundersökning, utbildning av chefer och rutiner bidra till önskat läge. Omställning till heltid kommer att kräva ett helt förändrat arbetssätt och ökade kostnader, åtminstone initialt.

Det är troligt att vi under kommande år kommer att renodla yrkesroller, både för att öka attraktiviteten men också för att klara kompetensbehovet.

Välfärdsteknik och digitalisering

Det är nödvändigt att öka användandet av välfärdsteknik inom våra verksamheter för att möta det ökade behovet samt ge trygghet och ökad kvalitet.

Digitalisering innebär förändrade arbetssätt för de flesta av våra medarbetare. Bland annat innebär Life Care utförare att personalen på särskilt boende kan planera insatser efter individens behov i planeringsverktyget, precis som redan sker i hemtjänsten. Digitala verktyg underlättar också att genomföra dokumentation på plats och med taligenkänning.

Vid alla boenden behövs fiber och digitala verktyg för att ge brukarna möjlighet till självständighet och delaktighet i vardagen. E-tjänster förväntas av medborgarna som kommunal service och alla tjänster där man som medborgare kan göra en ansökan eller anmälan bör finnas tillgängligt digitalt.

För att medborgarna ska kunna erbjudas tjänsten att läsa i sin egen journal även för den kommunala hälso- och sjukvården planeras Medborgartjänsten journalen i 1177. Det öppnar också för möjligheten att läsa sin egen vårdplan och genomförandeplan digitalt. Nämnden planerar också att bli producerer i Nationell patientöversikt (NPÖ) för att öka möjligheten att ge rätt vård då vårdgivare kan läsa journalen över vårdgränserna.

Ny trygghetsskapande teknik innebär möjligheter för våra kommuninnevånare att klara sig självständigt så länge som möjligt, samtidigt som hjälpen kan komma när man behöver det. Exempel på detta kan vara fjärrtillsyn med kameror, GPS-larm, sängsensorer och larmmattor.

Digitalisering är en förutsättning för att möta ökade krav på kvalitet och tillgänglighet, samtidigt är det resurskrävande med inköp av välfärdsteknik, höjning av kompetensen hos personal och genomförande av förändrade arbetssätt.

Nära vård

Tillsammans med Region Dalarna utvecklar vi nya arbetssätt. så att alla, oavsett var man jobbar i vården, ska hjälpas åt och samlas runt patienten. Nära vård handlar om att flytta vården närmare patienten. Idag utförs mycket av Regionens vård innanför sjukhusets väggar. Initiativet utgår från en nationell utredning ”Samordnad utveckling för god och nära vård” som tar upp hur samarbetet mellan regioner och kommuner kan stöttas för att åstadkomma en mer modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård.

Kvalitetsledning

Kvalitetsledningssystemet visar tydligt att fortsatt arbete krävs inom utbildning och introduktion i dokumentation, hygien och förflyttningsteknik. Generellt lägre kompetens hos nyrekryterad personal kräver längre introduktion. Ett gott bemötande är viktigt inom alla verksamheter och verksamheten arbetar ihärdigt mot individens behov i centrum.

Lagen om valfrihetssystem

Sedan 2019 finns beslut om LOV (Lagen om valfrihetssystem) inom kommunens hemtjänst. Under 2020 finns det möjligtvis också privata utförare.

Arbete och integration

Arbete och utveckling genomförde 2019 en omorganisation för att skapa bättre förutsättningar för enhetschefer att leda verksamheten framåt. Spåren ses nu över för att skapa utrymme att arbeta i ordinär verksamhet. Genom ett nyskapande arbete utvecklas verksamheten med utgångspunkt från deltagares och uppdragsgivares behov och i linje med Mora kommuns riktlinje för Arbetsintegrerande socialt företagande verka för att knoppa av spår till arbetsintegrerande sociala företag.

Antalet nyanlända minskar kommande år och därigenom också statsbidragen. Integrationsenheten behöver anpassas till dessa förutsättningar. Fokus ligger i att stärka samverkansformer där fler förvaltningar och myndigheter delar på integrationsarbetet, framförallt när det kommer till nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Ett stöd i den omställning blir Mora kommuns integrationsplan.

Arbete och integration arbetar tillsammans med individens behov i centrum för att underlätta vägen till arbete och en god integration i samhället.

Bostäder

Befolkningen i Sverige blir allt äldre. Antalet personer som är 80 år eller äldre kommer att kraftigt öka under de kommande åren. För att möta den växande gruppen av äldre med olika behov av vård och omsorg måste kommunen börja projektera för ytterligare ett särskilt boende.

Det behöver också satsas på olika mellanboendeformer för äldre. Bostäder som är centralt belägna och anpassade för äldre. Det finns ett stort behov av lägenheter för personer med behov av stödinsatser. Socialnämnden har också ett ansvar att ta emot personer enligt lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV) och öppen psykiatrisk vård enligt LPT. Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende säger att bostad först är en förutsättning för att personen ifråga ska kunna komma vidare ur sitt missbruk.

Från och med 2019 ansvarar socialnämnden också för Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. För att kunna klara personalförsörjningen framöver måste det finnas lägenheter att erbjuda de personer som vill jobba i Mora.

Under hösten 2019 presenteras en utredning av lokalbehovet avseende socialnämndens verksamheter. Resultatet av denna kommer att visa färdriktningen från 2020 med sikte mot 2050.

Ökat antal barn och unga påverkar IFO och LSS

Ökat antal barn och unga de kommande åren kommer även att påverka IFO:s och LSS verksamheter. Större barnkullar innebär motsvarande ökning av stödbehovet i familjen. Kommunen får en ökning av statsbidrag för LSS-utjämningsbidrag, cirka 10 mkr. Utjämningsbidraget ökar på grund av ökade kostnader för socialnämndens LSS-verksamheten inom dagligverksamhet och personlig assistans. Diskussion bör föras om socialnämnden ska tillföras medlen då kostnaderna ökat för verksamheten.

Befolkningsutvecklingen - allt flera äldre i Mora kommun

Kostnaderna för äldreomsorgen var år 2017 drygt 280 mkr. Kostnaderna för äldreomsorgen kan komma att öka med ca 150 mkr till år 2030 och öka med ytterligare 25 mkr till år 2050.

Kommunens framtida behov av platser i särskilt boende beror på befolkningsutvecklingen och hur stor andel som behöver särskilda insatser. Befolkningsprognosen visar att dagens 229 platser behöver öka till närmare 350 till 2030. Behovet av hemtjänst kommer också att öka under perioden med ca 200 brukare. År 2030 beräknas äldreomsorgen kosta ca 150 mkr mer än idag om nuvarande servicenivå bibehålls.

Enligt SCB:s befolkningsprognos kommer antalet invånare som är 65 år och äldre att öka under perioden 2017-2030 med drygt 700 personer. Under perioden kommer en åldersomfördelning att ske som innebär att andelen 80 år och äldre ökar. Till 2030 kommer antalet personer som är 80 år och äldre att öka med ca 900 personer. Gruppen 80 år och äldre kommer att fortsätta öka fram till år 2050. Det är gruppen som är 80 år och äldre som har det största behovet av insats i form av hemtjänst eller plats på särskilt boende.

Det kommer att behövas ytterligare ett boende med ca 40 platser från år 2022/23 och ytterligare ett boende med ca 40 platser från 2026/27. Boendena bör helst stå klara tidigare för att undvika allt för långa köer till särskilt boende. Planerings/projekteringsprocessen tar relativt lång tid och därför bör projektering av ytterligare ett boende påbörjas snarast.

Särskilda direktiv

Socialnämnden ska redovisa vidtagna åtgärder, resultat och återstående åtgärdsplan för en budget i balans med anledning av 2018 års underskott och behov av anpassning under 2019.

Socialnämnden har stora underskott sedan 2018 då nämndens intäkter minskade med 40 mkr. Under 2018 tog nämnden fram en åtgärdsplan som bland annat innehöll minskade sjukskrivningar, effektivare bemanning och fler chefer för ökad kontroll, trots detta gjorde socialnämnden ett underskott på 39,5 mkr. Socialnämnden har reviderat åtgärdsplanen för 2019-2020 och nämnden följer månadsvis upp vidtagna åtgärder, resultat och återstående åtgärdsplan.

Åtgärder	Helårseffekt 2019	Helårseffekt 2020 (ackumulerad effekt)	Aktivitet
CENTRALT ÖVERGRIPANDE			
Projekt Bemanning			Utbildning av chefer i bemanningsekonomi. Effektivisering redovisas under resp verksamhet.
Sänkning av sjuktalet		2 200	Utbildning av chefer i bemanningsekonomi. Effektivisering redovisas under resp verksamhet.
Sänka kostnaderna för datorer och telefoner			Plan för artefakt kopplat till befattning.
Välfärdsteknologi			
Heltidsresan			Arbeta för heltidsresan och se över yrkeskategorier.
Central reserv	2 000		
Delsumma	2 000	2 200	
VÅRD- OCH OMSORGSBOENDEN			
Vakanser enhetschefer	684		
Central lagerhållning på SÄBO-enheter			
Se över inköp enligt kostavtal			
Kostavtalet med kostnämnden		5 800	KS-beslut
Hyror SÄBO/LSS	0	3 000	KS-beslut
Sänkning personaltäthet vid SÄBO	1 600	4 195	Effektivare personalplanering. Ta bort den 8 personen. Minskning fr sista april motsvarande 6,9 årsarbetare på året. Förhandlat och full effekt från 1 september 2019.
Avveckling av Träffpunkten	200	495	Träffpunkten avvecklas -1,12 årsarbetare. Ökad samverkan med civilsamhället. Förhandlat och effektuerat.
Ny musiksamverkan på SÄBO	60	120	Ökad samverkan med civilsamhället.
Gruppboheter LSS-vuxna	600	1 600	Effektivare personalplanering.
Delsumma	3 144	15 210	
ORDINÄRT BOENDE			
Hyror trygghetsboende/seniorboende. Ändra ägardirektivet till Morastrand		5 000	KS-beslut
Vakans enhetschef	250		
Minskning av 1,0 enhetschef	300	700	Sammanslagning av REHAB och Gläntan. Förhandlat och verkställt 1 juni 2019.
Nedläggning av 8 platser Gläntan	3 400	5 600	Förhandlat och verkställt juni 2019.
Minskning av personal hemtjänst		4 000	Minska personaltätheten med 8 årsarbetare på årsbasis. Omorganisation förhandlad och verkställd. Dock har

Aktivitetssamordnare avvecklas	450	1 400	
Avgiftsfri avlösarservice	0	1 400	10 tim per månad och brukare. Uppföljning av verksamheten efter ett år.
HSR			
Minska 1,0 sjuksköterska	300	600	Utifrån ändringen på Gläntan
Minska 3,0 undersköterskor	438	1 125	Renodla med bara legitimerad personal anpassa utifrån behovet. Förhandlat och verkställt juni 2019.
Sommarbemanning	700	700	Inga hyrsköterskor under sommaren
Minska Rehab 2,0	600	1 200	Förhandlat och verkställt juni 2019.
Minska sjuksköterska 2,0	600	1 200	Förhandlat och verkställt juni 2019.
Delsumma	7 038	22 925	
ARBETE OCH INTEGRATION			
Omsorgsresor			
Vakant coachtjänst som inte tillsätts under förutsättning att Finsam beviljar projekt coachingteamet	350	0	
Ökade statsbidrag Integration	1 000	0	
Delsumma	1 350	0	
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG			
Öppen verksamhet	1 050	550	Vakanser och lånar ut 0,75 till vuxen, avdelningar täcker för varandra minskar behovet av vikarier.
Effektivare samverkan med IFO för att undvika extrema lösningar påverkar 3 enheter	50	1 100	
Placering IFO BoU		2 500	Extra kostnad 5,5 mkr jämfört med en ordinär placering. Dubbelbemanning för HVB ärendet jobbas bort.
Placeringar Socialpsykiatri	935	1 820	Hemtagning och flytt av placerade brukare till andra boenden.
Delsumma	2 035	5 970	
SUMMA TOTALT	15 600	46 300	

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET			PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
INTÄKTER						
Riktade statsbidrag	35 546	28 516	28 516	28 516	28 516	
Övriga intäkter	74 375	74 155	74 155	74 155	74 155	
Summa intäkter	109 921	102 671	102 671	102 671	102 671	
KOSTNADER						
Personalkostnader	-392 451	-355 361	-357 724	-357 724	-357 724	
Lokalkostnader	-60 334	-60 898	-60 898	-60 898	-60 898	
Kapitalkostnader	-1 146	-1 409	-1 409	-1 409	-1 409	
Övriga kostnader	-205 592	-203 780	-203 780	-203 780	-203 780	
Summa kostnader	-659 523	-621 448	-623 811	-623 811	-623 811	
NETTOKOSTNAD, RAM	-549 602	-518 777	-521 140	-521 140	-521 140	

(tkr)	UTFALL	BUDGET			PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
Verksamhetsområde						
ADMINISTRATIO N CENTRALT		-47 858	-48 022	-48 022	-48 022	
VÅRD- OCH OMSORGSBOEND E		-216 157	-217 036	-217 036	-217 036	
<i>Särskilt boende</i>		-140 307	-140 943	-140 943	-140 943	
<i>LSS, vuxen</i>		-75 850	-76 093	-76 093	-76 093	
ORDINÄRT BOENDE		-128 894	-129 629	-129 629	-129 629	
<i>Hemtjänst inkl korttidsboende</i>		-90 578	-91 087	-91 087	-91 087	
<i>HSR</i>		-38 316	-38 542	-38 542	-38 542	
ARBETE OCH INTEGRATION		-27 935	-28 095	-28 095	-28 095	
<i>Arbete och utveckling</i>		-26 341	-26 463	-26 463	-26 463	
<i>Integration</i>		-157	-180	-180	-180	
<i>Pers ombud och anh.center</i>		-1 437	-1 452	-1 452	-1 452	
IFO/SOCPSYK/LSS		-97 933	-98 358	-98 358	-98 358	
<i>IFO, vuxen</i>		-23 670	-23 810	-23 810	-23 810	
<i>IFO, BOU</i>		-30 493	-30 619	-30 619	-30 619	
<i>Socialpsykiatri</i>		-21 447	-21 495	-21 495	-21 495	
<i>LSS BoU</i>		-11 119	-11 152	-11 152	-11 152	
<i>Öppen verksamhet</i>		-11 205	-11 283	-11 283	-11 283	
SUMMA	-549 602	-518 777	-521 140	-521 140	-521 140	

För 2018 redovisas endast totalt utfall 2018 på grund av att verksamhetsindelningen 2019 stämmer inte med indelningen 2018.

SERVICENÄMND

Förvaltning
Ordförande
Förvaltningschef

Serviceförvaltningen
Lars Nises (C)
Farhad Rahavard

UPPDRAG

Nämnden ansvarar för att samordna och utföra de aktiviteter som stödjer kommunens övriga verksamheter inom följande områden: kost- och måltidsverksamhet, vaktmästerifunktionen inom kommunen, växel- och receptionstjänster, intern administrativ service såsom posthantering och mötestekniksutrustning, fordonsförsörjningsverksamhet, bemanningsverksamhet inom omsorgs- och utbildningsverksamheten innebärande att utifrån uppdrag från socialnämnden, för- och grundskolenämnden samt gymnasienämnden tillhandahålla vikarier med relevant kompetens, och operativ säkerhetsverksamhet.

Förvaltningen ska effektivisera processer, säkra spetskompetens, höja kvaliteten på tjänsterna och öka verksamhetsnyttan för Mora kommun.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Serviceförvaltningen startades 1 januari 2019 där bemanningsenheten flyttades in från socialförvaltningen och kostenheten från kommunstyrelseförvaltningen. Funktionerna fordonspark, reception och vaktmästeri som tidigare låg under socialförvaltningen, kanslienheten respektive socialförvaltningen/skolans verksamhet bildade en egen enhet, internservice, och hamnade därmed i den nya serviceförvaltningen.

Den nya organisationen för serviceförvaltningen är under uppbyggnad och kommer under 2019 att färdigställas. Arbetet med att ta fram interna arbetsrutiner och processer kommer att pågå under hela 2019 för att därefter kunna utveckla dessa under de kommande åren. Viss organisationsförändring som berör enheterna i serviceförvaltningen är under arbete och målet är att effektivisera dessa enheter för att på bästa möjliga sätt kunna bemöta förväntningarna utifrån.

Under 2020-2022 kommer ett analysarbete påbörjas där serviceförvaltningens framtida utförartjänster ska belysas och kartläggas en expansionstakt utifrån rådande omständigheter. En omvärldsbevakning har visat att serviceförvaltningar i andra kommuner levererar tjänster som

- Upphandling
- Rekryteringsprocesser
- Lokalvård
- Lön- och personaladministration
- Fastighetsskötsel
- Ekonomi- och redovisningsadministration

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag		132	132	132	132
Övriga intäkter		20 697	20 697	20 697	20 697
Summa intäkter		20 829	20 829	20 829	20 829
KOSTNADER					
Personalkostnader		-12 365	-12 409	-12 409	-12 409
Lokalkostnader		-658	-658	-658	-658
Kapitalkostnader		-9	-9	-9	-9
Övriga kostnader		-7 905	-7 905	-7 905	-7 905
Ram för reception/växel			-2 955	-2 955	-2 955
Ramtillskott		-3 147	-5 447	-3 147	-3 147
Summa kostnader		-24 084	-29 383	-27 083	-27 083
NETTOKOSTNAD, RAM		-3 255	-8 554	-6 254	-6 254

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMND

Förvaltning	Kultur- och fritidsförvaltningen
Ordförande	Bengt Jernhall (C)
Förvaltningschef	Lena Ousbäck Lilja

UPPDRAG

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för och fullgör kommunens uppgifter inom kultur-, biblioteks- och fritidsområdet. Nämnden ansvarar för den verksamhet som bedrivs men har inget ansvar för drift och skötsel av lokaler eller anläggningar.

Nämndens ansvarsområde omfattar - biblioteksverksamhet - kulturminnesvård - bygdearkiv - allmänkulturell verksamhet - kulturskola - fritidsgårdsverksamhet - simhallsverksamhet - anläggningsbokning - föreningsdialog - föreningsbidrag - utyrning av lokaler och anläggningar till föreningar och allmänheten - försäljning av spårkort - konsumentvägledning

Nämnden fullgör också kommunens uppgifter enligt lotterilagen och lag om anordnande av visst automatspel.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Kultur- och fritidsnämnden är stolt att varje dag få arbeta med kärnfrågorna i Mora kommuns vision "*Regionsstad Mora - för ett aktivt liv*".

Verksamhets- och volymförändringar

- Den 1 januari 2019 inrättades en ny organisation i Mora kommun som bland annat innebar att en ny kultur- och fritidsnämnd och kultur- och fritidsförvaltning inrättades. Den nya förvaltningen innehåller förutom förvaltningsledning tre enheter: kulturenheten, kulturskoleenheten och fritidsenheten.
- Som en följd av inrättande av den nya organisationen så skall det under 2019 genomföras en ramväxling av budget med tekniska nämnden. Ramväxlingen kommer att behöva följas upp och utvärderas efter bokslutet för 2019 när gränsdragningen mellan nämnderna har hunnit sätta sig och kostnadsfördelningen förtydligats i den dagliga verksamheten.
- Som ett led i den planerade utvecklingen av Strandenområdet är det av stor vikt att följa att kulturskolan och fritidsgårdsverksamheten har fortsatt ändamålsenliga lokaler och närmiljö för att kunna bedriva en bra verksamhet.
- Förändringar av möjligheter att söka bidrag sker på nationell nivå. Från 2020 är det fortfarande oklart kring de bidrag till kulturskoleverksamhet som tidigare funnits. Medel för sommarlovsaktiviteter har återinförts medan det fortfarande är oklart om tidigare bidrag för övriga lov. Det är också oklart om nämnden kommer att beviljas medel för att inrätta meröppet bibliotek. Meröppna bibliotek innebär att biblioteken har möjlighet till utökade öppettider genom en teknisk lösning.
- I de fall aktivitetssamordnarna inom socialnämnden försvinner så är det nödvändigt att nya arbetssätt kan utvecklas inom socialnämnden för att kultur- och fritidsnämnden skall kunna nå ut med erbjudanden för våra äldre.
- Viktiga frågor att följa är kompetensförsörjning och heltidsresan, vilket innebär att alla medarbetare i Mora Kommun skall erbjudas heltidstjänst.

Viktiga utvecklingsfrågor

- I den strategiska planen för 2019-2022 framgår att ett kultur-, idrotts- och fritidspolitiskt program skall läggas fram för antagande senast år 2020. Planen skall säkra ett brett utbud av kultur-, idrott- och fritidsaktiviteter för såväl unga som äldre samt möjliggöra för större evenemang i Mora. Ansvarig nämnd är kultur- och fritidsnämnden.
- Ett helhetsgrepp behöver tas över den framtida utvecklingen av Prästholmen för bland annat föreningslivets intressen. En fördjupad översiktsplan för området kan med fördel utarbetas som stöd för framtida utveckling. Förvaltningar som alla behöver ha en roll i det arbetet är stadsbyggnadsförvaltningen, utvecklings-enheten, tekniska förvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.
- Frågan om framtida driftslösning för Mora skidstadion med tillhörande spårssystem har aktualiserats av tekniska nämnden och utvecklingsenheten

- Under planperioden 2021-2022 så bör kultur- och fritidsnämnden tillsammans med tekniska nämnden göra en förstudie avseende simhall och framtidslösning. Ett strategiskt vägval behöver göras och kan med fördel ske i samverkansdialog med Orsa kommun.
- Under planperioden 2020-2022 kommer kultur- och fritidsförvaltningen att arbeta med att införa samverkan mellan biblioteken i hela Dalarna, enligt avtal. Ett bibliotekssamarbete i Dalarna innebär att kommuninvånarna får tillgång till det samlade medieutbudet på alla kommunbibliotek i regionen. Samarbetet ökar också möjligheten till digitalisering.
- Organisationen för föreningservice är idag väldigt sårbar. Kultur- och fritidsnämnden ser med fördel att dessa frågor på sikt delvis kan skötas i ett kommande kund- eller kontaktcenter som har ständig bemanning. Här avses bland annat hantering av lokalbokningar, taggar, föreningsinformation med mera.
- Bidra i arbetet med att skapa profilinriktningar inom estetik, idrott, natur och teknik samt språk på våra högstadieskolor
- Ett kulturmiljöprogram skall utarbetas i samarbete med Stadsbyggnadsförvaltningen och utvecklingsenheten. Detta kan utgöra grund för ett tematiskt tillägg till översiktsplanen vid nästa aktualitetsförklaring av denna.
- Ett landsbygdsutvecklingsprogram skall tas fram i kommunen och kultur- och fritidsnämndens kan bidra i det arbetet.

BUDGET

(tkr)	UTFALL		BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
INTÄKTER						
Riktade statsbidrag	1 167	950	950	950	950	
Övriga intäkter	1 619	4 972	4 972	4 972	4 972	
Summa intäkter	2 786	5 922	5 922	5 922	5 922	
KOSTNADER						
Personalkostnader	-17 502	-23 163	-23 587	-23 587	-23 587	
Lokalkostnader	-4 783	-19 322	-19 433	-19 433	-19 433	
Kapitalkostnader	-105	-82	-82	-82	-82	
Övriga kostnader	-6 653	-9 585	-9 585	-9 585	-9 585	
Ramökning			-450			
Summa kostnader	-29 043	-52 152	-53 137	-52 687	-52 687	
NETTOKOSTNAD, RAM	-26 257	-46 230	-47 215	-46 765	-46 765	

(tkr)	UTFALL		BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
Verksamhetsområde						
Förvaltningsledning	-4 655	-2 560	-2 560	-2 560	-2 560	
Kulturenhet	-10 381	-11 657	-11 657	-11 657	-11 657	
Kulturskoleenhet	-8 541	-9 295	-9 295	-9 295	-9 295	
Fritidsenhet	-2 670	-22 382	-22 382	-22 382	-22 382	
Löneöversyn mm		-337	-871	-871	-871	
Ramökning			-450			
Summa	-26 257	-46 230	-47 215	-46 765	-46 765	

TEKNISK NÄMND

Förvaltning	Tekniska förvaltningen
Ordförande	Lars Nises (C)
Förvaltningschef	Mikael Jaråker

UPPDRAG

Tekniska nämnden ansvarar för drift, underhåll och ägande avseende gator, stadsnät, allmänna platser, mark, vindkraftverk, skog, kommunens anläggningar för idrott och fritid samt kommunens fastigheter.

Tekniska nämndens ansvar är att tillhandahålla anläggningar och lokaler som ger förutsättningar för god arbetsmiljö och funktion till kommunens kärnverksamheter och allmänhet.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Tekniska nämndens anslag för väg- och fastighetsunderhåll har under många år varit lägre än den nivå som krävs för att uppfylla ansvaret enligt ovan. Anslaget för vägunderhåll är idag 5 miljoner kr per år medan behovet är närmare 14 miljoner kr för att inte vägkapitalet ska urholkas.

Tekniska nämndens fastigheter finansieras i huvudsak av internhyra och en förutsättning för en budget i balans är att hyran revideras utifrån nämndens kostnadsförändringar. Tekniska nämnden lokalkostnader(internhyror) beräknas öka med motsvarande konsumentprisindex (KPI oktober månad är basår) för 2020.

Utvecklingsfrågor

- Satsning på förbättrat vägnät
- Satsning på utveckling av gång- och cykelvägnät
- Fortsatt centrumutveckling
- Förbättrad centumparkering

Driftkonsekvenser på grund av investeringar ska belysas och inarbetas i driftbudgeten. Konsekvenser kommer att redovisas och hanteras löpande i beslut om investeringar i enlighet med gällande riktlinjer för investeringar.

Tekniska nämndens taxor för upplåtelse av lokaler och anläggningar reviderades 2016 och nya parkeringstaxor reviderades 2018. Kvarstår gör behovet av revidering av markupplåtelse för verksamheter.

Tekniska nämnden ska redovisa en plan för det planerade underhållet. Underlag för behovet av det planerade fastighetsunderhållet redovisas separat, det gör även behovet av planerat underhåll för gator och vägar.

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag	2 143	1 587	1 587	1 587	1 587
Övriga intäkter	135 987	146 868	146 868	146 868	146 868
Summa intäkter	138 130	148 455	148 455	148 455	148 455
KOSTNADER					
Personalkostnader	-18 307	-15 972	-16 071	-16 071	-16 071
Lokalkostnader	-490	-614	-614	-614	-614
Kapitalkostnader	-57 116	-56 470	-56 470	-56 470	-56 470
Övriga kostnader	-122 779	-109 053	-109 053	-109 053	-109 053
Summa kostnader	-198 692	-182 109	-182 208	-182 208	-182 208
NETTOKOSTNAD, RAM	-60 562	-33 654	-33 753	-33 753	-33 753

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
Verksamhetsområde	2018	2019	2020	2021	2022
Väg och park	-39 365	-31 821	-32 068	-32 068	-32 068
Fastigheter	-2 453	984	984	984	984
Fritidsanläggningar	-18 731	-717	-717	-717	-717
Föreningsverksamhet	-3 154	-247			
Skog och mark	632	-1 068	-1 068	-1 068	-1 068
Stadsnät	2 509	-507	-507	-507	-507
Löneöversyn		-279	-378	-378	-378
Summa	-60 562	-33 654	-33 753	-33 753	-33 753

BYGGNADSNÄMND

Förvaltning
Ordförande
Förvaltningschef

Stadsbyggnadsförvaltningen
Joakim Linder (MOP)
Tommy Ek

UPPDRAG

Byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom följande områden:

- Byggande enligt plan- och bygglagen
- Bostadsanpassningsbidrag
- Mät- och kartfrågor samt geografiska informationssystem, GIS
- Fastställande av lägenhetsnummer

Vidare ska byggnadsnämnden ta beslut i de frågor som kommunfullmäktige delegerat till nämnden och yttra sig och lämna de upplysningar som begärs av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan nämnd.

Byggnadsnämnden ska verka för en god byggnadskultur och en estetisk tilltalande stads- och landskapsmiljö. Nämnden ska också ta de initiativ som behövs i frågor om byggande och fastighetsbildning. För att kunna ta dessa initiativ krävs att man följer utvecklingen inom kommunen ur plan- och byggnadssynpunkt.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Verksamheten levererar i stort enligt plan utan uppräknning av ram. Antalet byggärenden har under första kvartalet ökat något, jämfört med motsvarande period 2018.

En viktig utvecklingsfråga är digitalisering och e-tjänster. Detta kan effektivisera stadsbyggnadskontorets verksamhet samt öka servicenivån till våra kunder. Arbete pågår med kunskapsuppbyggnad på förvaltningen. Studieresor har genomförts, kartläggning av digitala verktyg samt förberedelser för processkartläggning har genomförts och pågår. Digitaliseringsstrategi skall tas fram.

Ny lagstiftning är genomförd som innebär sänkta bygglovsavgifter om lagkrav på handläggningstider ej följs, kan ge sämre kostnadstäckningsgrad för bygglovsverksamheten om inte tillräcklig bemanning finns.

Tillsynsverksamheten är nu bemannad med tillsynsinspektör. Tillsynsverksamheten genererar inte intäkter på samma sätt som övrig bygglovsverksamhet. Den utökade verksamheten kan på kort sikt öka verksamhetens kostnader men innebär troligtvis att behovet av tillsyn på sikt minskar. Bygglovsverksamheten bedöms för tillfället vara fullbemannad.

Kart- och mätenheten levererar enligt uppsatta mål. En drönare är inköpt. Ett antal flygningar har genomförts, vilket har bidragit till att öka kvaliteten på levererade tjänster. Ytterligare utvecklingsmöjligheter finns, bla 3d-scanning av byggnader.

Planenheten är fortfarande underbemannad. Två nya planarkitekter har anställts. Sammanlagt finns nu tre planarkitekter anställda. Behov finns för ytterligare en planarkitekt.

Förslag till ny organisation med Miljö- och stadsbyggnadskontor utreds under 2019. Detta kan ge bättre samordning av Plan- och bygglagsärenden och Miljöbalksärenden. Om det genomförs så ökar antalet medarbetare från 30 till 55 vilket ställer krav på nya/ändrade lokaler. Om huvudkontor lokaliseras till Mora bör besökskontor ordnas i Orsa.

Fortsatt viktigt med kompetensförsörjningen under planperioden, att kunna rekrytera och behålla kompetent personal. En lönebild som tillsammans med att vara en attraktiv arbetsgivare matchar marknaden, är viktigt för att behålla och locka ny personal till anställning i Mora.

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag					
Övriga intäkter	11 235	11 854	11 854	11 854	11 854
Summa intäkter	11 235	11 854	11 854	11 854	11 854
KOSTNADER					
Personalkostnader	-15 620	-18 160	-18 233	-18 233	-18 233
Lokalkostnader	-1 172	-1 119	-1 119	-1 119	-1 119
Kapitalkostnader	-58	-60	-60	-60	-60
Övriga kostnader	-5 465	-4 575	-4 575	-4 575	-4 575
Summa kostnader	-22 315	-23 914	-23 987	-23 987	-23 987
NETTOKOSTNAD, RAM	-11 080	-12 060	-12 133	-12 133	-12 133

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
Verksamhetsområde					
Byggnadsnämnd	-517	-525	-525	-525	-525
Karta/Mät/GIS	-2 089	-2 421	-2 421	-2 421	-2 421
Bygglov	-1 248	-2 479	-2 479	-2 479	-2 479
Planer	-1 740	-1 240	-1 240	-1 240	-1 240
Administration	-3 557	-3 544	-3 544	-3 544	-3 544
Bostadsanpassning	-1 928	-1 631	-1 631	-1 631	-1 631
Löneöversyn		-221	-294	-294	-294
Totaler	-11 080	-12 060	-12 133	-12 133	-12 133

GEMENSAM SERVICENÄMND IS/IT

Förvaltning	IS/IT-enheten
Ordförande	Peter Egardt (S) Älvdalens kommun
IS/IT-chef	Matthias Grahn
Samverkande kommuner	Mora, Orsa och Älvdalen
Världkommun	Mora

UPPDRAG

Den gemensamma partsavsikten avser samverkan kring gemensamma IS/IT-resurser inom strategisk utveckling, projekt, objektförvaltning, samt drift och IT-säkerhet.

Nämnden ska genom samordning av verksamheter optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen, och verka för kvalitetsförbättringar. Nämnden ansvarar för och ska ge ett effektivt IS/IT-stöd till de samverkande kommunernas verksamheter.

Stödet till kommunerna tillhandahålls i form av tjänster.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

IS/IT-enheten kommer under planperioden 2020-2022 att fokusera på digitalisering, säkerhet och objektförvaltning, detta med syftet att uppnå nämndmålen.

Några av nyckelområdena framåt är:

- Medborgarnas krav på e-tjänster som har kvalitet, snabb handläggning, hög tillgänglighet, inga felaktigheter och hög säkerhet.
- Arbetsgivarens behov av interna e-tjänster för att kunna uppnå en högre effektivitet, kvalitet, snabbare handläggning, ökad tillgänglighet minskade felaktigheter och högre säkerhet. Dessutom krävs interna e-tjänster för att kunna möta de demografiska problem som kommunerna står inför.
- Säkerhet – i och med digitalisering så ökar behovet/kravet på informationssäkerhet och därmed IT-säkerhet och en god infrastruktur.
- Objektförvaltning måste vara på plats för att förvalta, utveckla och säkra verksamhetsnyttan för de digitala tjänster som skapas.

Vi behöver digitalisera mera, tillsammans! IT är något berör alla i kommunen – från medborgare, elever till undersköterskor och fastighetsskötare.

Händelser som kommer att ha betydande påverkan på vår, och övriga kommunala verksamheter, är:

- I vilken takt digitaliseringen utvecklas i kommunerna
- Hur utökning av datorer och iPads i skolan kommer att se ut 2019 och 2020
- Nytt ramavtal för programlicenser

BUDGET

IS/IT-enheten föreslår en kostnadsbudget för 2020 på 32 859 tkr. Förslaget innebär en ökning från 2019 med ca 2,2 procent. Ökningen på 709 tkr består av löneökningar, en föräldraledighet som gått ut och kapitalkostnader samt minskade licenskostnader.

Den ökade kostnadsbudgeten kommer inte att rymmas inom samma tjänstekatalogpriser som 2019. Prisnivån för projektledare/verksamhetsutvecklare ökar med 100 kr.

Osäkerhetsfaktorer är kommande års investeringar, hur utökningen av skolklienter kommer att se ut i Älvdalen och Orsa samt hur nya avtal för programlicenser slår på budgeten.

(tkr)	UTFALL	BUDGET			PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
INTÄKTER						
Riktade statsbidrag						
Övriga intäkter	31 391	32 150	32 859	33 601	34 380	
Summa intäkter	31 391	32 150	32 859	33 601	34 380	
KOSTNADER						
Personalkostnader	-13 722	-15 827	-16 213	-16 564	-16 922	
Lokalkostnader	-861	-746	-746	-746	-746	
Kapitalkostnader	-3 982	-4 974	-6 054	-6 445	-6 866	
Övriga kostnader	-12 826	-10 603	-9 846	-9 846	-9 846	
Summa kostnader	-31 391	-32 150	-32 859	-33 601	-34 380	
NETTOKOSTNAD, RAM	0	0	0	0	0	

(tkr)	UTFALL	BUDGET			PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022	
Verksamhetsområde						
Strategi och ledning	-2 110	-2 481	-2 520	-2 575	-2 632	
Drift	6 083	4 020	4 106	4 196	4 288	
Projektkontor	228	0	0	0	0	
Förvaltning	-738	-1 540	-1 587	-1 621	-1 657	
Nettokostnad, Ram	0	0	0	0	0	

GEMENSAM GYMNASIENÄMND I MORA

Förvaltning	Gymnasieförvaltningen
Ordförande	Maria Eriksson (C) Älvdalens kommun
Förvaltningschef	Lena Rowa
Samverkande kommuner	Mora, Orsa och Älvdalen
Världkommun	Mora

UPPDRAG

Gymnasienämnden erbjuder elva nationella program varav fem högskoleförberedande och sex yrkesprogram. Mora gymnasium erbjuder idrottsutbildningar inom b.l.a. fotboll, ishockey, längdskidor, skidororientering, mountainbikeorientering och innebandy. Idrotts eleverna motsvara mer än en tredjedel av eleverna, både riksrekryterande och lokala idrottsutbildningar. Skolan har även fem introduktionsprogram, gymnasiesärskola, grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, yrkeshögskola, sÄrvux, SFI och hjälp till distansstudier för elever som läser mot högskolor via Mora högskolecentrum. Mora gymnasium ansöker om att få bli IB-skola (International Baccalaureate) med start hösten 2020.

Syfte med samverkan är att optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen och verka för kvalitetsförbättringar.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Antal elever som väljer Mora gymnasium i första hand från våra tre kommuner är fortsatt hög samt att vi är en attraktiv skola gällande våra idrottsutbildningar. Vi behöver se över lokalerna på Mora gymnasium för att fortsätta vara en attraktiv skola för så väl elever som personal. Lokaler är en viktig del i kompetensförsörjningen för att fortsätta vara en attraktiv gymnasieskola. Fler elevboenden behövs utifrån att det saknas elevbostäder för våra elever idag.

Kända förändringar som påverkar gymnasieförvaltningen:

- Programinriktat val på individuella programmet

Lagändringen träder i kraft hösten 2019 och innebär att gymnasiet behöver förändra organisationen för att kunna möta elever som blir behöriga till programinriktat val, för att bli behörig till program inriktat val är kravet godkänt i Sv/SvA samt Eng eller Ma samt ett visst antal ämnen till. Förändringen innebär i stora drag att elever kommer att läsa in behörighet som saknas från grundskolan samtidigt som man läser på ett nationellt program.

- Utbildningsplikt Vuxenutbildningen

Elever på vuxenutbildningen kan anvisas till utbildning om Arbetsförmedlingen ser att utbildning är vägen fram för att eleven ska bli anställningsbar. Detta innebär en ökning av undervisningstiden på Vuxenutbildningen.

- Yrkeshögskola

Hösten 2019 startar Mora kommun Yrkeshögskola med inriktning Robot och CNC- tekniker med plats för 15 elever.

- Gymnasieingenjörsutbildning T4

En vidareutbildning på ett fjärde tekniskt år är en ingenjörsutbildning på gymnasienivå som startar hösten 2019, utbildningen är riksrekryterande.

Framtid

Mora gymnasium är en attraktiv gymnasieskola och för att behålla statusen behöver lokalerna renoveras och anpassas för dagens och framtidens pedagogik, fler elevbostäder behöver byggas. Gymnasienämnden behöver fortsätta ligga i framkant vad gäller digitalisering och utveckla fler e-tjänster för elever, vårdnadshavare och medarbetare.

Tvårsektoriella fokusområden: för att uppnå det övergripande målet med den strategiska planen, att stärka det tvårsektoriella arbetet för Hållbara Mora, behöver samtliga nämnder bidra inom tre definierade områden.

1. Digitalisera för hållbar utveckling. Gymnasieförvaltningen bidrar genom att fortsätta arbeta efter den redan upprättade digitaliseringsplanen (2018-2021) för förvaltningen, där vi nu går in på det andra året. Vi bidrar även genom att se över vilka processer som kan digitaliseras för ökad service till elever, medarbetare och

vårdnadshavare.

2. Bättre resultat ska uppnås vad avser service och bemötande: Gymnasieförvaltningen bidrar genom att följa upp detta genom enkäter till elever, medarbetare och vårdnadshavare och utifrån resultatet sätta in insatser för förbättringar.

3. Samtliga beslut ska prövas utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Gymnasieförvaltningen bidrar genom att fortsätta arbeta efter framtaget styrkort, där varje beslut prövas utifrån fyra perspektiv (elev, arbetsorganisation-utvecklingsorganisation, medarbetare och ekonomiskt) för att få hållbara och långsiktiga beslut som bidrar till att "Varje elev ska utvecklas mot sin fulla potential".

Särskilda uppdrag för gymnasienämnden:

Att under mandatperioden utveckla Mora gymnasieskola till ett kompetenscentrum och gymnasienämnden har lagt en plan för de särskilda uppdragen genom de mål och mått som finns i nämndplanen. Vår vision att verka för att "varje elev ska utvecklas mot sin fulla potential" stämmer bra överens med de strategiska mål som finns till exempel att ge barn och unga goda förutsättningar genom skolåren, stödja vägen till arbete och utveckla lärande för hållbar utveckling och hållbara livsstilar.

Särskilda direktiv för gymnasienämnden är att ta fram en handlingsplan för ökande antal elever - målet med planen är att tydliggöra vilka krav det ställer på ekonomi och resurser.

2020 Prognos 66 elever, 7 447 308 kr, varav Moras del är Mora 3 500 235 kr

2021 Prognos 35 elever, 3 949 330 kr varav är Mora 1 856 185 kr

2022 Prognos 15 elever, 1 692 570 kr varav Moras del är 795 508 kr

Elevavräkning görs på våren och hösten - syftet med avräkningen är att få löpande information om elevantalet och dess påverkan på ekonomin. Elevavräkning sker i VUP 1 och VUP 2 samt bokslutet. Mora, Orsa och Älvdalen meddelas antal faktiska elever och budgeten justeras enligt samverkansavtalet.

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag	8 869	6 692	5 500	5 500	5 500
Övriga intäkter	16 708	19 218	19 218	19 218	19 218
Summa intäkter	25 577	25 910	24 700	24 700	24 700
KOSTNADER					
Personalkostnader	-60 024	-65 705	-68 000	-68 000	-68 000
Lokalkostnader	-11 041	-11 869	-11 500	-11 500	-11 500
Kapitalkostnader	-883	-359	-600	-600	-600
Övriga kostnader	-50 055	-43 117	-44 792	-44 792	-44 792
Summa kostnader	-122 003	-121 050	-124 892	-124 892	-124 892
NETTOKOSTNAD, RAM	-96 426	-95 140	-100 192	-100 192	-100 192

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
Verksamhetsområde					
Direkta	-13 299	-11 067	-10 500	-10 500	-10 500
Gymnasiet	-70 188	-72 494	-74 684	-74 684	-74 684
Gymnasiesärskolan	-4 933	-5 397	-6 008	-6 008	-6 008
Grundläggande vuxenutbildning	-1 804	-2 446	-1 700	-1 700	-1 700
Gymnasial vuxenutbildning	-2 978	-3 357	-3 500	-3 500	-3 500
Särskild vuxenutbildning	-1 587	-1 860	-1 400	-1 400	-1 400
SFI	-814	-1 003	-1 700	-1 700	-1 700
Högskolecentrum	-825	-874	-700	-700	-700
Besparingsåtgärder		3 358	0	0	0
NETTOKOSTNAD, RAM	-96 426	-95 140	-100 192	-100 192	-100 192

GEMENSAM NÄMND FÖR SOCIAL MYNDIGHETSUTÖVNING

Förvaltning	Norra Dalarnas myndighetsservice
Ordförande	Anette Eriksson (C) Älvdalens kommun
Myndighetschef	Karin Hansson
Samverkande kommuner	Mora, Orsa och Älvdalen
Världkommun	Mora

UPPDRAG

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning ansvarar för myndighetsutövning gällande äldreomsorg, funktionshindrade, familjerätt och systemadministratörer.

I verksamheten för äldre- och funktionshinder regleras verksamheten främst av socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De personer i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner som uppfattar sig ha ett behov av stöd har rätt att få sin ansökan om bistånd/stöd prövad. Prövningen sker genom en formaliserad process, där myndighetsutövaren står för bedömningen av hjälpbehovet samt beslutar om lämplig insats, alternativt helt eller delvis avslår ansökan. Myndighetsutövaren avgör vem som har rätt till bistånd och vad för sorts bistånd som kan bli aktuellt. För de fall då bedömningen leder till ett avslagsbeslut är det i normalfallet överklagningsbart för den enskilde som då kan få sin sak prövad i förvaltningsdomstol.

För familjerätten regleras verksamheten främst av föräldrabalken (FB) och SoL. Familjerätten handlar om frågor gällande vårdnad, boende och umgänge samt faderskap och adoption. Flertalet av dessa frågor beslutas av allmän domstol där familjerätten lämnat yttranden/upplysningar/utredningar och i vissa frågor kan nämnden själv bestämma. En annan viktig del av familjerättens verksamhet är en rådgivande verksamhet, frivilliga samarbetsamtal.

Systemadministratörerna är ansvariga för verksamhetssystemen som gäller för handläggning och verkställighet inom ovan nämnda områden samt IFO.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Den 1 januari 2020 blir barnkonventionen svensk lag och i samband med det kommer det ställas högre krav på myndigheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn.

En översyn av socialtjänstlagen pågår och ska vara klar 1 juni 2020. Under sommaren 2018 meddelade regeringen att uppdraget ska utvidgas och utredarna ska bland annat se över om barnrättsperspektivet behöver förtydligas i socialtjänstlagen. Utredarna ska ta fram en vägledning som ska fungera som stöd vid tolkningen av barnkonventionen. De ska också göra en kartläggning om hur svensk lagstiftning och praxis stämmer överens med barnkonventionen. Utredaren har även fått i uppdrag att se om det behövs en särskild äldrelag samt utreda socialnämndernas möjligheter att delegera beslutanderätt.

I betänkandet översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen föreslår LSS-utredningen en ny lag: lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning. Lagen ska även i framtiden förkortas LSS. Utredningen har utrett LSS och assistansersättningen. Den har haft två huvudsyften: Statens kostnader för personlig assistans får inte bli högre än de är i dag. Insatserna inom LSS ska bli bättre anpassade för dem som behöver insatserna. Utredningen har utrett delar av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Den har också utrett assistansersättningen, som hör till socialförsäkringsbalken. Utredningen föreslår tre nya LSS-insatser: Personlig service och boendestöd, Personligt stöd till barn, Förebyggande pedagogiskt stöd. Utredningen föreslår bland annat att staten ska ta hela ansvaret för insatsen personlig assistans, att personlig assistans ersätts med andra insatser för barn under 16 år, att ledsagarservice ska bli en del av insatsen personlig service och boendestöd. Om förslagen genomförs beräknar utredningen att statens kostnader kommer att minska med cirka 600 miljoner kronor varje år. Utredningen beräknar att kommunernas kostnader samtidigt ökar med mellan 300 miljoner och 400 miljoner kronor om året. Utredningen föreslår att den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2022.

Förenklad biståndsbedömning kommer att införas och beslut om vilka insatser som ska ingå kommer att tas av nämnden när E-tjänsteplattform finns på plats.

Arbetsmetoden *individens behov i centrum* (IBIC) infördes hösten 2018 och arbetet med att implementera och synkronisera med de 3 samverkande kommunerna kommer att fortsätta under 2020. Handläggning enligt IBIC är resurskrävande och handläggarna SoL äldre har minskat antal ärenden/handläggare men för att nå målen behöver ärendemängden/handläggare minskas ytterligare. Minskat antal ärenden eftersträvas även inom handläggning LSS och förstärkning av personella resurser krävs för att uppnå målen med minskade ärenden samt uppföljning av tillsvidare beslut.

Nämnden måste komma tillrätta med uppföljningar av insatser, vilket är lagstyrt, detta gäller främst uppföljning av insatser LSS.

Vidare behöver ledning, styrning och administrativt stöd ses över då Norra Dalarnas myndighetsservice har vuxit sedan starten 2010.

Fortsatt utvecklingsarbete med digitalisering kommer att krävas för att effektivisera handläggningen och minska resor/hembesök och öka möten på Skype.

Familjerätten har under 2018 haft en markant ökning av antal ärenden, med hög arbetsbelastning som följd. Det är både ärenden på begäran från Tingsrätten samt samarbetsamtal som ökat.

Familjerättssekreterare från andra kommuner har lånats in samt en extern konsult till särskilda utredningar. Familjerättens ärendemängd behöver följas upp 2019-2020 och eventuellt åtgärdas för rättssäker handläggning och undvika kostnader för externa konsulter.

BUDGET

1,20 tjänst har varit ofinansierad. För att kunna arbeta enligt individens behov i centrum *IBIC*, som kräver minskat antal utredningar, samt komma tillrätta med de lagstyrda uppföljningarna så behöver den tjänsten finansieras.

Kostnaden för administration 407 tkr är ofinansierad.

Kostnadsökningen för en tjänst handläggare i personalkostnader är 595 tkr och för administrativt stöd

407 tkr.

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag					
Övriga intäkter	16 398	16 609	17 611	17 611	17 611
Summa intäkter	16 398	16 609	17 611	17 611	17 611
KOSTNADER					
Personalkostnader	-13 773	-14 246	-14 841	-14 841	-14 841
Lokalkostnader	-821	-1 104	-1 104	-1 104	-1 104
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0
Övriga kostnader	-1 784	-1 259	-1 666	-1 666	-1 666
Summa kostnader	-16 378	-16 609	-17 611	-17 611	-17 611
NETTOKOSTNAD, RAM	20	0	0	0	0

MORA ORSA MILJÖNÄMND

Förvaltning	Miljökontoret Mora Orsa
Ordförande	Per-Erik Wiik (C) Orsa kommun
Förvaltningschef	Camilla Björk
Samverkande kommuner	Mora, Orsa och Älvdalen
Värskommun	Orsa

UPPDRAG

Mora och Orsa kommuner har sedan 1968 haft ett gemensamt miljökontor och från 2011 även en gemensam miljönämnd. Utifrån visionen ”God livskvalitet för generationer” arbetar miljökontoret för att skydda människors hälsa, säkerställa god livsmedelshygien, bevara den biologiska mångfalden, främja hushållning av naturresurser och förhindra utsläpp som förorenar luft, mark eller vatten. Arbetet utförs enligt miljöbalken, livsmedelslagen, tobakslagen och strålskyddslagen och miljökontoret ser till att företag, privatpersoner och offentliga verksamheter följer lagarna genom kontroller, inspektioner, information och vägledning.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Förslag till planering för 2020 antas av nämnden i värdkommunen (Orsa) under juni månad.

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INTÄKTER					
Riktade statsbidrag					
Övriga intäkter					
Summa intäkter					
KOSTNADER					
Personalkostnader	-233	-208	-208	-208	-208
Lokalkostnader					
Kapitalkostnader					
Övriga kostnader	-4 630	-4 574	-4 792	-4 7928	-4 792
Summa kostnader	-4 863	-4 782	-5 000	-5 000	-5 000
NETTOKOSTNAD, RAM	-4 863	-4 782	-5 000	-5 000	-5 000

(tkr)	UTFALL	BUDGET		PLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
Verksamhetsområde					
Miljönämnd	-258	-245	-245	-245	-245
Livsmedel	-395	-324	-360	-360	-360
Miljötillsyn	-883	-905	-987	-987	-987
Gemensam administration	-2 697	-2 683	-2 755	-2 755	-2 755
Kalkning	-155	-135	-145	-145	-145
Naturvård	-445	-490	-490	-490	-490
NETTOKOSTNAD, RAM	-4 863	-4 782	-5 000	-5 000	-5 000

GEMENSAM SERVICENÄMND FÖR LÖNEADMINISTRATION

Ordförande	Mikael Thalín (C) Orsa kommun
Lönechef	Lena Ullström
Samverkande kommuner	Mora, Orsa och Älvdalen
Världkommun	Älvdalen

UPPDRAG

Nämndens verksamhet genomförs av Norra Dalarnas Löneservice och är en gemensam avdelning för löneadministration i Älvdalen, Orsa och Mora kommun.

Den gemensamma servicenämnden fullgör de samverkande kommunernas uppgifter inom löneområdet. Nämnden ska bedriva en ekonomisk effektiv verksamhet inom löneområdet enligt var och en av kommunernas gällande författningar och frivilliga åtaganden samt samnyttja och säkra kompetensen och kvaliteten inom nämndens verksamhetsområde.

Ambitionsnivån ska vara samma lönesystem och samma lönerutiner i alla anknutna kommuner.

Norra Dalarnas Löneservice hanterar även löner åt de kommunala bolagen Morastrand AB, Nodava AB, Orsa Lokaler AB, Orsabostäder AB, Norra Dalarnas Fastighets AB och systerbolag till dessa bolag.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Avdelningen är en resultatenhet som finansierar verksamheten genom sålda tjänster i form av producerade lönespecifikationer per kommun och genom månadsavgifter från de kommunala bolagen.

MORAVATTEN AB

Bolag	Moravatten AB
Ordförande	Joakim Holback (C)
VD	Marilou Hamilton Levin
Ägarförhållande	Av Mora kommun helägt aktiebolag. Moravatten AB är delägare i Nodava AB

UPPDRAG

Bolaget ska äga och förvalta Mora kommuns återvinningscentral, vatten och avloppsanläggningar samt avfallsanläggningar. Bolaget ska, i de delar som ej innefattar myndighetsutövning, svara för renhållning i Mora kommun. Bolaget ska vidare vara ägare till Mora kommuns aktier i utförlarbolaget Nodava AB som på Moravatten AB's uppdrag ombesörjer verksamheten inom VA- och avfallsverksamheten i Mora kommun.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Moravatten ABs ekonomi är stabil. För 2019 är det budgeterat med ett underskott på 1,9 mkr för VA-verksamheten. För avfallsverksamheten är det budgeterat med ett underskott på 0,8 mkr. Den obeskattade reserven 2018 uppgår till 10 069 tkr varav 8 001 tkr härrör från VA-verksamheten och 2 068 tkr härrör från avfallsverksamheten.

För 2020-2021 är budgeten uppräknad med obetydlig inflation och vad som är verksamhetsmässigt känt i dagsläget. Ca 140 nya abonnenter tillkommer under 2018-2019 i Ryssa och Borstnäs, vilket innebär att omsättningen stiger men även att kostnader för drift, avskrivningar och räntor stiger.

Bolaget har i dagsläget 2019-04-30 en låneskuld på 168,8 mkr. Under 2019 planeras nyupplåning med ytterligare 30 mkr för att klara planerade investeringar om ca 50 mkr. Detta innebär att räntekostnader kommer att öka något under 2019.

BUDGET

(tkr)	UTFALL	BUDGET		RESULTATPLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
Rörelsens Intäkter	63 190	64 895	66 952	68 000	69 000
Rörelsens kostnader	-57 170	-57 193	-63 395	-64 395	-65 395
Avskrivningar	-6 085	-8 113	-6 815	-6 815	-6 815
Finansiella intäkter	0	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-1 430	-2 270	-1 010	-1 300	-1 600
RESULTAT	-1 495	-2 681	-4 268	-4 510	-4 810

Moravattens budget är ännu inte beslutad av styrelsen och pga utveckling av budgetarbetet är flerårsbudgeten ännu ej färdigställd

INVESTERINGAR

(tkr)	UTFALL	BUDGET		RESULTATPLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INVESTERINGAR TOTALT	40 872	47 900	50 000	46 900	48 400

MORASTRAND AB

Bolag	Morastrand AB
Ordförande	Nicklas Lind (C)
VD	Stefan Larsson
Ägarförhållande	Av Mora kommun helägt aktiebolag

UPPDRAG

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att inom Mora kommun förvärva, avyttra, äga, bebygga och förvalta och förädla fastigheter eller tomträtter med bostadslägenheter och därtill hörande kollektiva anordningar samt även lokaler i de fall lokalerna utgör en mindre del av dessa fastigheter, används för kommunal verksamhet eller är kommersiella lokaler som har ett tydligt samband med den övriga verksamheten.

Bolaget ska i allmännyttigt syfte och med iakttagande av kommunallagens lokaliseringsprincip främja bostadsförsörjningen i Mora kommun och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget. Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN

Morastrand har under de senaste åren stärkt bolaget ekonomisk och med dagens förutsättningar så ser vi möjligheter att bygga både bostäder och särskilda boenden de närmaste åren. Under 2018 löstes, pga de nya räntevadslagsbegränsningsreglerna, de räntederivat som bolaget hade bundit upp sig på höga räntenivåer under lång tid. Den årliga räntekostnaden kommer framöver komma att vara betydligt lägre. Det investeringsbidrag som under de senaste åren hjälpt till att hålla nere nyproduktionskostnaden och möjliggjort nybyggnationerna har dragits in, dock har det flaggats för att det kommer tillbaka inom kort.

Några bostadsprojekt är igång och några planeras. Under åren 2016-2018 byggdes 77 lägenheter. Under 2019 färdigställs 39 hyresrätter på 7 plan i området Tuvan. Fastigheten kommer innehålla lägenheter i olika storlekar från ett rum och kök till fyra rum och kök. Byggnaden har en modern utformning men är samtidigt anpassad till Tuvans unika miljö. Inflyttning planeras till november 2019. Fortsatt byggnation under 2020 av hyresrätter planeras genom förtätning i de av våra befintliga områden som har outnyttjade byggrätter kvar. Noret Norra är ett annat mycket intressant område att bygga bostäder på som Morastrand ser över. För att öka tillgängligheten har hiss installerats i de senaste nybyggnationerna och solpaneler monteras där det är möjligt. Solpaneler monteras även på ett befintligt område under 2019 för test och utvärdering.

BUDGET

Morastrand har stora nybyggnationer (Tuvan och eventuellt Måmyren) på gång under de närmaste åren samtidigt som det finns områden som kommer att behöva större renoveringar, som exempelvis Valhall och Rödmyren. Detta kommer under kommande år att ge en negativ resultatpåverkan och tära på det egna kapitalet och sänka bolagets soliditet något. De senaste årens effektiviseringar inom både organisation och fastigheter har dock gett positiva resultat som ger utrymme för detta.

(tkr)	UTFALL	BUDGET		RESULTATPLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
Rörelsens intäkter	172 453	176 133	178 722	223 023	188 749
Rörelsens kostnader	-112 652	-116 611	-118 777	-116 651	-120 189
Avskrivningar	-28 599	-29 871	-30 163	-30 730	-32 559
Finansiella intäkter	0	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-123 520	-12 043	-13 489	-14 805	-17 425
RESULTAT	-92 318	17 608	16 293	60 837	18 576

INVESTERINGAR

(tkr)	UTFALL	BUDGET		RESULTATPLAN	
	2018	2019	2020	2021	2022
INVESTERINGAR TOTALT	62 598	55 000	10 000	40 000	70 000

EKONOMISK ORDLISTA

Anläggningstillgångar

Fast och lös egendom avsedda att stadigvarande innehas.

Avskrivningar

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar i takt med att de förbrukas

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen och hur den förändrats under året. Tillgångarna visar hur kommunen använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar) resp hur kapitalet har anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

Eget kapital

Kommunens totala kapital består av anläggningsskapital (bundet kapital i anläggningar mm), rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift- och investeringsändamål).

Finansieringsanalys

Visar hur årets löpande verksamhet och investeringar har finansierats och hur verksamhetens likvida ställning har påverkats.

Kapitalkostnader

Benämning av internränta (kalkylmässig ränta) och avskrivning som verksamheter erlägger till finansförvaltningen som ersättning för de medel som finansierat en investering.

Likviditet

Betalningsberedskap på kort sikt (förmåga att betala skulder i rätt tid). Balanslikviditet = omsättningstillgångar/kortfristiga skulder
Betalningsberedskap i antal dagar:
Likvida medel = (likvida medel/verksamhetens nettokostnad) x 365

Kortfristiga skulder

Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten.

Nettoinvesteringar

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag mm.

Nettokostnader

Driftskostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar.

Långfristiga skulder

Skulder överstigande ett år.

Nyckeltal

Mäter förhållandet mellan två storheter, t ex likvida medel i % av externa utgifter (likviditet).

Omsättningstillgångar

Likvida medel, kortfristiga fordringar, lager och förråd. Tillgångar som kommunen inte räknar med att ha kvar mer än högst ett år och som kan omsättas, dvs säljas och förvandlas till kontanter.

Periodisering

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

Resultaträkning

Visar hur förändringen av det egna kapitalet under året har uppkommit. Det egna kapitalets förändring kan även utläsas av balansräkningen.

Resultatenhet

Verksamhet som finansieras med intäkter från utförda och sålda tjänster. Har ingen budgetram.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

Soliditet

Anger hur stor andel av de totala tillgångarna som kommunen själv äger.

Mora kommun
Fredsgatan 16, 792 80 MORA
Tel. 0250-26 000, fax. 0250-186 42
www.mora.se